

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบาย
ขจัดความยากจนของรัฐบาล

โดย

นายณรงค์ เทพเสนา
รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด
กระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๕
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายจัดความยากจนของรัฐบาล” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ นายณรงค์ เทพเสนา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๕ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕ – ๒๕๖๖

พลโท

(ชาติชาย ชัยเกษม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล
ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา
ผู้วิจัย นายณรงค์ เทพเสนา **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๕

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ หนึ่ง เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการขจัดความยากจนของรัฐบาลในการดำเนินงานที่ผ่านมา สอง เพื่อประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการขจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด และวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด และสาม เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย คือ การศึกษาวิจัยด้านแนวทางการขจัดความยากจนของรัฐบาล โดยเน้นไปที่การดำเนินงานของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ระดับจังหวัด จังหวัดตราด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เน้นหาข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปอภิปรายผล โดยมีแหล่งข้อมูลระดับปฐมภูมิคือ การสัมภาษณ์คณะกรรมการ ศจพ. ระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ ในเชิงลึก การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารทางราชการ เอกสารวิชาการ และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบทฤษฎี SOAR มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์งานวิจัย และ ใช้ปัจจัย ๗ ประการ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร (McKinsey 7S model) มาช่วยในการพัฒนา ศจพ.ตร. ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ศจพ.ตร. มีจุดแข็งคือการมีเป้าหมายที่ชัดเจนจากข้อมูลที่มีในระบบ TPMAP มีการวางแผนการดำเนินงาน การมอบหมายภารกิจ และห้วงเวลาการดำเนินงานชัดเจน มีกลไกการขับเคลื่อนครอบคลุมทุกระดับ มีผู้นำที่มีศักยภาพ และมีโอกาสในการสร้างพันธมิตรในการขจัดความยากจนในระดับท้องถิ่นจากภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของคนตราดในทุกมิติอย่างยั่งยืน ส่งผลให้จังหวัดตราด เป็น ๑ ใน ๕ จังหวัด มีผลการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยมีผลการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนครบ ๑๐๐% ตามข้อมูลในระบบ TPMAP Logbook และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ศจพ.ตร. ต้องมีการพัฒนา ศจพ.ตร. ทั้ง ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) กลยุทธ์ ๒) โครงสร้าง ๓) ระบบ ๔) แบบ ๕) บุคลากร ๖) ความสามารถ และ ๗) ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

Abstract

Title	Guidelines for Efficiency Enhancement of Government on Poverty Eradication Policy		
Field	Social - Psychology		
Name	Mr.Narong Thepsena	Course NDC	Class 65

The research “ Guidelines for Efficiency Enhancement of Government on Poverty Eradication Policy” aims to study three research objectives. First, to identify problems and obstacles which effect Government’s Poverty Eradication Policy implements. Second, to evaluate the effectiveness of the policy implementation under Poverty Eradication and Life Cycle Development (PELCD) of Trat Province and predict future outcomes. Finally, to analyze the guidelines for efficiency Government on poverty eradication policy. The scope of the research is poverty eradication policy under PELCD of Trat Province.

This research method focuses on qualitative research aiming to find the empirical fact that leads to analyze and summarize the result base on two key sources. First, primary data from the PELCD of Trat Province’s committee and related officer’s in-depth interview and related meeting. Second, secondary data from official documents, academic papers, and related research. Concepts and academic theories linked to SOAR Analysis. And using The McKinsey 7-S Model to identifies seven elements that help organizations to achieve goals for increasing efficiency of PELCD of Trat Province.

The results can be concluded that PELCD of Trat Province’s strength are a clearly defined target group using data from TPMAP system, effective action plan, effectively task assignment, good operation, mechanism that cover at all levels from policy maker to practitioner and good leader. The opportunities of PELCD of Trat Province is the coalition between government sector and private sector that advocates for people who are living in poverty to end poverty in Trat Province sustainably. Therefor Trat Province is 1 of 5 province that got 100% accomplishments in solve poverty problem at the household level under TPMAP account to ensure that the Thai people are survived, safe, sufficient, and sustainable. And to improve PELCD of Trat Province, the recommendation is to develop its seven elements which

is Structure, Strategy, Skill, System, Shared Values, Style, and Staff for sustainable poverty ending.

คำนำ

ปัญหาความยากจน ถือเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลทุกประเทศให้ความสำคัญ รวมถึงรัฐบาลไทยที่กำหนดให้เรื่องขจัดความยากจนเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยมีหลักการขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่เพื่อลดความยากจนในมิติต่าง ๆ ครอบคลุมคนทุกเพศทุกวัย และมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ในการขับเคลื่อนประเทศสู่วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ

เอกสารวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการขจัดความยากจนของรัฐบาลในการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการขจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาลเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยหวังว่าเอกสารวิจัยฉบับนี้จะให้ความรู้ และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุก ๆ ท่าน หากรายงานฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้และขออภัยมา ณ ที่นี้

(นายณรงค์ เทพเสนา)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๕

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นด้วยเจตนารมณ์ของผู้วิจัย ที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบาย
ขจัดความยากจนของรัฐบาลเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ
ไทย ให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน เพื่อ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชนที่ตกอยู่ในสภาวะ
ที่ยากลำบากจากความยากจนในมิติต่าง ๆ เพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
อย่างยั่งยืนต่อไป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกระดับ เพื่อนร่วมงาน
ผู้ได้บังคับบัญชา คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันป้องกันประเทศ
ทุกท่าน เพื่อนร่วมรุ่น วปอ.๖๕ ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้แก่ผู้วิจัย ในการให้คำปรึกษา แนะนำ
ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขออุทิศความดี
ที่มีในการวิจัยนี้ให้แก่หน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการจัด
ความยากจนของจังหวัดตราดอย่างมุ่งมั่น บิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัย ที่มีส่วนในการ
สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้ศึกษาในการทำงานวิจัยนี้

(นายณรงค์ เทพเสนา)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๕

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฌ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ข้อจำกัดของการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	๘
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	๑๑
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๑๖
๑๓ หมุดหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ	๒๑
แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน	๒๓
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร	๒๕
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๒๗
สรุป	๒๘

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๓	สภาพปัญหา อุปสรรค และนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล ที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด	๒๙
	นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน และ นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง	
	ตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี	
	วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒	๒๙
	ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน	
	ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.)	๓๕
	ระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้เป้า	๓๘
	การขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจน	
	และพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
	จังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.)	๔๑
	การดำเนินงานตาม Model การขับเคลื่อน “คนตราด อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน”	๔๓
	ผลจากการสัมภาษณ์: ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานของ	
	ศจพ.จ.ตร. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค	๕๓
	แนวทางการดำเนินงานของ ศจพ. จังหวัดอื่นๆที่ประสบความสำเร็จ	๕๖
	สรุป	๕๘
บทที่ ๔	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล	๖๑
	การวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ. โดยใช้ SOAR Analysis	๖๑
	การวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. โดยใช้ SOAR Analysis	๖๕
	การเพิ่มประสิทธิภาพแนวทางการขจัดความยากจนของ ศจพ.จ.ตร.	๖๘
	สรุป	๗๑
บทที่ ๕	สรุป และข้อเสนอแนะ	๗๓
	สรุป	๗๓
	ข้อเสนอแนะ	๗๕
	บรรณานุกรม	๗๗
	ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓ - ๑	การจำแนกจำนวนครีวเรือ่นยากจนเป้าหมายระดับจังหวัด รายอำเภอ	๔๒
๓ - ๒	การจำแนกจำนวนครีวเรือ่นยากจนตาม ๕ มิติ ระดับจังหวัด	๔๓
๓ - ๓	การจำแนกจำนวนครีวเรือ่นยากจนตาม ๕ มิติ รายอำเภอ	๔๓
๔ - ๑	การวิเคราะห์ SOAR Analysis สำหรับ ศจพ.	๖๔
๔ - ๒	การวิเคราะห์ SOAR Analysis สำหรับ ศจพ.จ.ตร.	๖๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ - ๑ การสรุปย่อยุทธศาสตร์ชาติ ปี ๒๕๖๑-๒๕๘๐	๒
๑ - ๒ โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๒
๑ - ๓ หมายเหตุการพัฒนาไว้จำนวน ๑๓ หมายเหตุ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓	๓
๒ - ๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)	๑๐
๒ - ๒ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) แบ่งตามหลักการ 5Ps	๑๐
๒ - ๓ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติกับแผนระดับต่าง ๆ	๑๕
๒ - ๔ ๑๓ หมายเหตุเพื่อพลิกโฉมประเทศตามมิติการพัฒนา	๒๓
๒ - ๕ เกณฑ์รายได้สูงสุดของกลุ่มประชากร ปี ๒๕๖๐	๒๔
๓ - ๑ กลไกการดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ระดับ	๓๖
๓ - ๒ ศจพ. ตามแนวทางการขับเคลื่อนผ่าน ๔ แนวทาง ๑ เงื่อนไขการพัฒนา	๓๗
๓ - ๓ การดำเนินการพัฒนาระบบ TPMAP	๓๙
๓ - ๔ ข้อมูลของระบบ TPMAP	๔๐
๓ - ๕ Model การขับเคลื่อน “คนตราด อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน”	๔๕
๓ - ๖ กระบวนการดำเนินงาน ศจพ.จ.ตร.	๕๓
๓ - ๗ ชัยนาท วัด รัฐ ราษฎร์ กษัตริย์ร่วมใจ ขจัดปัญหาความยากจน	๕๗
๓ - ๘ การขับเคลื่อนตาม Model “เดือดร้อนมีปัญญา บอกผู้ว่าจำเริญ”	๕๘

คำอธิบายคำย่อ

ภาษาไทย

- คจพ. ย่อมาจาก คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ศจพ. ย่อมาจาก ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ศจพ.จ.ตร. ย่อมาจาก ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด

ภาษาต่างประเทศ

- MPI ย่อมาจาก Multidimensional Poverty Index
- SDGs ย่อมาจาก Sustainable Development Goals
- TPMAP ย่อมาจาก Thai People and Analytics Platform

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความยากจน ถือเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลทุกประเทศให้ความสำคัญ รวมถึงรัฐบาลไทยที่กำหนดให้เรื่องขจัดความยากจนเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยมีหลักการขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่เพื่อลดความยากจนในมิติต่าง ๆ ครอบคลุมคนทุกเพศทุกวัย

ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนทุกช่วงวัย การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสร้างหลักประกันทางสังคมและลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้า เพื่อช่วยเหลือและพัฒนากลุ่มคนยากจน กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ให้มีความพร้อมและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากภาครัฐ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน เนื่องจากเล็งเห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จพื้นฐานที่สุดของการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศในทุกมิติและทุกด้านไปสู่วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดให้ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ประกอบกับ “แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ” ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัยตาม ได้แก่ ประเด็นแผนแม่บท ประเด็น (๑๑) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็น (๑๕) พลังทางสังคม ประเด็น (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก ประเด็น (๑๗) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และประเด็น (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ และมีแผนย่อยของแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น ๑๓ แผนย่อย

นอกจากนี้การแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย ยังมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับ ๑๓ หมุดหมายของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และนโยบายรัฐบาล ในส่วนของประเด็นนโยบายเร่งด่วนที่ ๑ การแก้ไขปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชน นโยบายเร่งด่วนที่ ๒ การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นโยบายเร่งด่วนที่ ๗ การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก และนโยบายที่ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัยอีกด้วย

แผนภาพที่ ๑ - ๑ การสรุปย่อยุทธศาสตร์ชาติ ปี ๒๕๖๑-๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 – 2580)

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

<p style="text-align: center;">1. ด้านความมั่นคง</p> <p>เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และทุกมิติ</p>	<p style="text-align: center;">2. ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กับการขยายโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก</p>	<p style="text-align: center;">3. ด้านพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์</p> <p>คนไทยในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และมีคุณธรรม</p>
<p style="text-align: center;">4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</p> <p>สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ</p>	<p style="text-align: center;">5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>คำนึงถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืน</p>	<p style="text-align: center;">6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ</p> <p>การปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”</p>

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒๕๖๑

แผนภาพที่ ๑ - ๒ โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ที่มา : สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

แผนภาพที่ ๑ - ๓ หมายเหตุการพัฒนาไว้จำนวน ๑๓ หมายเหตุตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

ที่มา : เอกสารการประชุมการประจำปี ๒๕๖๔ ของ ศสช. Mission to Transform: ๑๓ หมายเหตุพลิกโฉมประเทศไทย

เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย เป็นนโยบายที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้น นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ในการขับเคลื่อนประเทศสู่วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ และมีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People and Analytics Platform : TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการ

จังหวัดตราด ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) เป็นกลไกและให้ความสำคัญในการขจัดความยากจนตามนโยบายของรัฐบาล และได้ประกาศเป็นวาระของจังหวัดตราดเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ รวมถึงระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประกาศเป็นวาระในทุกกระดับ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน

จากการศึกษาการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. พบว่าในการแก้ไขปัญหาความยากจน ยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การบริหารจัดการข้อมูลจากระบบ TPMAP ที่เป็นข้อมูลหลักซึ่งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจาก ปี ๒๕๖๒ เป็นรูปแบบของปี ๒๕๖๔ ทั้งยังมีระบบการใช้งาน ที่ยุ่งยากซับซ้อน ระยะเวลาในการดำเนินการมีระยะเวลายาว และปัญหาและความท้าทายอื่น ๆ

ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาแนวทางการจัดความยากจนของรัฐบาล โดยมีขอบเขตการศึกษากรณีของจังหวัดตราด ซึ่งได้นำนโยบายและแนวทางการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวมาปรับใช้ เพื่อให้สามารถอธิบายแนวทางในปัจจุบัน ประเมินและวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้น เพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางการจัดความยากจนที่สามารถทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้ เพื่อจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและการพัฒนา เป็นแบบอย่างของความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการจัดความยากจนของรัฐบาลในการดำเนินงานที่ผ่านมา
๒. เพื่อประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด และวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด
๓. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายจัดความยากจนของรัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยนี้ เน้นการวิจัยด้านแนวทางการจัดความยากจนของรัฐบาล โดยเน้นไปที่การดำเนินงานของศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ระดับจังหวัด จังหวัดตราด โดยศึกษาวิเคราะห์ การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค การประเมินผล และเสนอแนะแนวทางที่ทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดตราดประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ ขอบเขตมิได้รวมไปถึงการศึกษาวิเคราะห์ การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค การประเมินผล และเสนอแนะแนวทางการจัดความยากจนของจังหวัดอื่น ๆ หรือในระดับประเทศ

๒. ขอบเขตการวิจัยด้านประชากรและพื้นที่

การศึกษาวิจัยนี้ทำการศึกษากายในขอบเขตพื้นที่จังหวัดตราด

๓. ขอบเขตการวิจัยด้านเวลา

เริ่มศึกษาวิจัยตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖

วิธีดำเนินการวิจัย (ข้อมูลปฐมภูมิ, ข้อมูลทุติยภูมิ)

๑. การศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑.๑ ศึกษายุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดความยากจน ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของสหประชาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๑๓ หมุดหมายของร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

๑.๒ ศึกษาการดำเนินการของ ศจพ. จังหวัดตราด ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จัดตั้งขึ้น

เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย

๑.๓ ศึกษาระบบการทำงานของ TPMAP ซึ่งเป็นระบบหลักที่ใช้ในการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน

๑.๔ ศึกษาผลการประเมินความยากจนของจังหวัดตราด

๒. ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยค้นคว้าแนวทางที่ประสบความสำเร็จของ ศจพ.จังหวัดอื่น ๆ โดยศึกษาแนวทาง ปัญหาอุปสรรคและผลลัพธ์ ของการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานของจังหวัดตราด รวมไปถึงปัจจัยที่มีส่วนในการสนับสนุนการดำเนินงาน โดยสัมภาษณ์คณะกรรมการ ศจพ.ระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ

๓. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา/วิเคราะห์ ค้นคว้า มาวิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎี SOAR

๔. พัฒนาแนวทางในการจัดความยากจนของจังหวัดตราด

๕. เผยแพร่แนวทางในการจัดความยากจนของจังหวัดตราดไปยัง ศจพ.จังหวัดอื่น ๆ

ข้อจำกัดของการวิจัย

จังหวัดตราด ถือเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะตัว อาจมีบริบทที่ไม่เหมือนกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบ สภาพปัญหา อุปสรรคในการจัดความยากจนของรัฐบาลในการดำเนินงานที่ผ่านมา

๒. ทราบผลการประเมินการดำเนินการตามแนวทางการจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด และวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

๓. ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายจัดความยากจนของรัฐบาล

คำจำกัดความ

ความยากจน	หมายถึง	การวัดความยากจนในระบบ TPMAP (Thai People Map and Analytics Platform) จะเป็นการ ความยากจนที่วัดได้จากดัชนีความยากจนหลายมิติ หรือ ดัชนี MPI (Multidimensional Poverty Index) ที่พิจารณาจาก ๕ มิติ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> ๑. มิติด้านสุขภาพ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด <ol style="list-style-type: none"> (๑) เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก ๒,๕๐๐ กรัมขึ้นไป (๒) คราวเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน (๓) คราวเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทา อาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม (๔) คนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วันๆ ละ ๓๐ นาที ๒. มิติด้านความเป็นอยู่ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด
-----------	---------	---

- (๑) ครั้วเรือมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร
- (๒) ครั้วเรือมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๕ ลิตรต่อวัน
- (๓) ครั้วเรือมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๔๕ ลิตรต่อวัน
- (๔) ครั้วเรือมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ

๓. มิติด้านการศึกษา จำนวน ๔ ตัวชี้วัด

- (๑) เด็กอายุ ๓-๕ ปี ได้รับบริการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน
- (๒) เด็กอายุ ๖-๑๔ ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี
- (๓) เด็กจบชั้น ม.๓ ได้เรียนต่อ ม.๔ หรือเทียบเท่า
- (๔) คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี อ่าน เขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้

๔. มิติด้านรายได้ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด

- (๑) คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี มีอาชีพและรายได้
- (๒) คนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีอาชีพและรายได้
- (๓) รายได้เฉลี่ยของคนในครั้วเรือไม่ต่ำกว่า ๓๘,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี

๕. มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด

- (๑) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
- (๒) ผู้พิการได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน โดยที่คนจน ๑ คน มีปัญหาได้มากกว่า ๑ ด้าน

การพัฒนาคนทุกช่วงวัย หมายถึง การพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยระบบ TPMAP โดยมีเป้าหมายการพัฒนา คือ Survival (อยู่รอด) Sufficiency (พอเพียง) Sustainability (ยั่งยืน)

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม ๑๙๓ ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (2030 Agenda for Sustainable Development) เพื่อสานต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ที่ได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่สมดุลร่วมกัน ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ ภายใต้หลักการ 5Ps ได้แก่ (๑) ประชาชน (People) การพัฒนาคน ให้ความสำคัญกับการขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (๒) สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป (๓) เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ (๔) สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก และ (๕) ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)

เป้าหมายพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) มีทั้งสิ้น ๑๗ เป้าหมาย ประกอบไปด้วย ๑๖๙ เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยง และเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี ๒๔๗ ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดย ๑๗ เป้าหมายพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้หลักการ 5Ps ประกอบด้วย

People (ประชาชน)

เป้าหมายที่ ๑ : ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

เป้าหมายที่ ๒ : ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๓ : สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ ๔ : สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ ๕ : บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมอำนาจให้แก่สตรีและเด็กหญิง

Prosperity (เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง)

เป้าหมายที่ ๗ : สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา

เป้าหมายที่ ๘ : ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ ๙ : สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ ๑๐ : ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑๑ : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน

Planet (สิ่งแวดล้อม)

เป้าหมายที่ ๖ : สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๒ : สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๓ : ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ ๑๔ : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๕ : ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและพื้นสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียมลพิษความหลากหลายทางชีวภาพ

Peace (มิติด้านสันติภาพและสถาบัน)

เป้าหมายที่ ๑๖ : ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ

Partnership (มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา)

เป้าหมายที่ ๑๗ : เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนภาพที่ ๒ - ๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา : <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>

แผนภาพที่ ๒ - ๒ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

แบ่งตามหลักการ 5Ps

ที่มา : <https://www.sdgmove.com/๒๐๒๑/๐๓/๒๙/sdgs-๕p/>

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ ระบุว่า รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลัก ธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็น พลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุ เป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้ บังคับได้

ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ (ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๐) โดยตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ ดังกล่าว กำหนดให้มีกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งแบ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากการแต่งตั้ง และให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการ (๑) จัดทำร่าง ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี (๒) กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ ร่างยุทธศาสตร์ชาติ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลการ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วน ดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (๓) เสนอความเห็นต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (๔) กำกับดูแลการ ปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอน การดำเนินการปฏิรูปประเทศ (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมาย อื่น และในการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ได้มีมติแต่งตั้งรองประธาน กรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาตินอกเหนือจากกรรมการโดย ตำแหน่งที่มีอยู่แล้ว (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๐)

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน ได้แก่ (๑) คณะกรรมการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๒) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน (๓) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ (๔) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ทางสังคม (๕) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม และ (๖) คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ ตามประกาศคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๐ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่าง ยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ต่อมาภายหลังคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเรียบร้อยแล้ว คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติในวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับในการ ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๑ ที่ประชุมได้ลงมติให้ความเห็นชอบ

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ นายกรัฐมนตรีจึงได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายและสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ เป็นแผนการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า”ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละด้านมีสาระสำคัญดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง

๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น

๓. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบกับความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง

๔. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบสุขสันติสุขความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติภูมิภาคและโลกอย่างยั่งยืน

๕. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ คือ

(๑) ต่อยอดอดีต (๒) ปรับปัจจุบัน (๓) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. การเกษตรสร้างมูลค่า โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร

๒. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต

๓. สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง

๔. โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทยเชื่อมโลก โดยครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

๕. พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ โดยสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีความพร้อมในทุกด้าน มีพัฒนาการที่ดี และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะและมีทักษะสูง ประกอบด้วย ๗ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์

๒. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย

๓. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา

๔. การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

๕. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคม

๖. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๗. การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการร่วมกันขับเคลื่อนของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยสนับสนุนการรวมตัวของประชาชน โดยรัฐให้การเข้าถึงสวัสดิการและบริการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ประกอบด้วย ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

๒. การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๓. การเสริมสร้างพลังทางสังคม

๔. การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านคุณภาพชีวิต อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง ประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

๔. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

๕. พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐโดยยึดหลัก “**ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม**” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มีความเหมาะสมและทันสมัยโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า ประกอบด้วย ๘ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

๒. ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

๓. ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔. ภาครัฐมีความทันสมัย

๕. บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

๖. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัย จริตและประพฤติมิชอบ

๗. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

๘. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค
แผนภาพที่ ๒ - ๓ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติกับแผนระดับต่าง ๆ

ที่มา : <https://www.press.in.th/%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%9C%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4/>

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ เมื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้าน จัดทำแผนแม่บทเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีราชกิจจานุเบกษาใช้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จัดทำขึ้นอย่างสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในการพัฒนาประเทศที่เป็นปัจจุบัน โดยตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น บัญญัติให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทฯ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งสิ้น ๒๓ ประเด็น โดยเป็นแผนระดับที่ ๒ ที่มีผลผูกพันให้ทุกหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องแปลงไปสู่การปฏิบัติร่วมกันอย่างบูรณาการ รวมทั้งจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรม

โครงสร้างของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ความมั่นคง (๒) การต่างประเทศ (๓) การเกษตร (๔) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (๕) การท่องเที่ยว (๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (๘) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๑๐) การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม (๑๑) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ (๑๓) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (๑๔) ศักยภาพการกีฬา (๑๕) พลังทางสังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๗) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๒) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม แผนแม่บทฯ ทั้งหมด มีองค์ประกอบหลัก ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) ประเด็นแผนแม่บท และ (๒) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในระดับ เพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลลัพธ์ขั้นต้น เพื่อสนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมถึงมีส่วนในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ โดยแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัยตาม ได้แก่

ประเด็น (๑๑) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ปัจจุบัน โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย ประชากรวัยแรงงานจะเริ่มลดลงและจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว นอกจากนี้ในแต่ละละกลุ่มวัยยังมีปัญหาและความท้าทาย เช่น โภชนาการในกลุ่มเด็กปฐมวัย ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มวัยรุ่น ผลผลิตภาพต่ำในกลุ่มวัยแรงงาน และปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นต้น แผนแม่บทประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีเป้าหมายคือ คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต และได้กำหนดแผนย่อย ๕ แผนย่อย ได้แก่

๑. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ โดยการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากระดับครอบครัว มุ่งเน้นให้ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น

๒. การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย โดยจัดเตรียมความพร้อมตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ทำให้เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

๓. การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ให้มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ครอบคลุม รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น

๔. การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น และสามารถดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เข้ามาถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

๕. การส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในสังคมและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมได้

ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด และการตระหนักถึงองค์ความรู้ที่หลากหลายของมนุษย์ แม้ว่าปัจจุบันคนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น แต่ในภาพรวมนั้นคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดทั้งในเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ มีเป้าหมายคือ คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความถนัด ประกอบด้วย ๒ แผนย่อย ได้แก่

๑. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา เพื่อให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

๒. การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดยให้ประเทศไทยมีระบบข้อมูลเพื่อการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและการส่งต่อการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ

ประเด็น (๑๕) พลังทางสังคม

เป็นกลไกช่วยให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม มีเป้าหมายคือ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น มีความเท่าเทียมและเสมอภาคในสังคม ผ่านการมีส่วนร่วมจากประชากรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และภาคีต่าง ๆ ในทุกระดับ ในการร่วมเป็นกลไกในการจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบด้วย ๒ แผนย่อย ได้แก่

๑. การเสริมสร้างทุนทางสังคม เน้นการเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการรวมตัวของประชากรกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงภาคีเครือข่าย ในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเป็นพลังสำคัญในการจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมประชาสังคม โดยภาคีการพัฒนา มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒. การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเตรียมคนและสังคมเชิงรุกให้คนทุกช่วงวัยตระหนัก มีความรอบรู้และความพร้อมรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อมเพื่อให้เป็นประชากรสูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้นสามารถพึ่งตนเอง เป็นพลังในการพัฒนาให้นานที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้เป็นพลังสังคมด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประเด็น (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก

เป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้สามารถมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาค เพื่อแก้ไขความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง แผนแม่บทประเด็นเศรษฐกิจฐานราก มีเป้าหมายเพื่อ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ประกอบด้วย ๒ แผนย่อย ได้แก่

๑. การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ โดยการเพิ่มพูนองค์ความรู้และทักษะในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจของเกษตรกร แรงงานทั่วไป และกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย และไม่มั่นคง ผ่านการสนับสนุนการช่วยเหลือทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อยกระดับองค์ความรู้และทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า เพื่อยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๒. การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่ม ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาช่องทางการตลาด และเครือข่าย มีกติกากำหนดโครงสร้างกระจายรายได้ให้กับเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม การส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งทุนและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุด มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประเด็น (๑๗) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

เป็นกลไกสำคัญของการกำจัดความเหลื่อมล้ำและความยากจนที่จะถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้อย่างยั่งยืน โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง ที่ยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองทางสังคมและขาดหลักประกันทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ป้องกันปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ท้าทายสำหรับประเทศไทย นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ รวมทั้งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม มีเป้าหมาย คือ คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย ๒ แผนย่อย ได้แก่

๑. การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เพื่อให้คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น โดยเน้นการขยายความคุ้มครองทางสังคมขั้นต่ำให้ทุกชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมกับความเป็นมนุษย์ โดยเป็นสวัสดิการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบ สร้างระบบคุ้มครองและ ป้องกันแบบถ้วนหน้า และพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมด้านสุขภาพและเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๒. มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม โดยมีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เน้นการพัฒนามาตรการและพัฒนากลไกสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบาง มีความเสี่ยงสูง และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของรัฐในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดและตรงกับกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริงและเหมาะสม

ประเด็น (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

มุ่งเน้นพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย มีขนาดเหมาะสมกับภารกิจมีสมรรถนะสูง ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน และสนับสนุนให้เป็นประเทศไทย ๔.๐ ที่สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ด้วยหลักการ " **ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม** " แผนแม่บทประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีเป้าหมาย คือ พัฒนาการให้บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการดิจิทัล นำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายของประชาชน เพื่อพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการบริการภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนและผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส มีหลากหลายช่องทาง สามารถตรวจสอบได้ และไม่มีข้อจำกัดของเวลา พื้นที่ และกลุ่มคน

ประกอบด้วย ๕ แผนย่อย ได้แก่

๑. การพัฒนาบริการประชาชน ด้วยการปรับเปลี่ยนงานบริการภาครัฐเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น เพื่อให้บริการภาครัฐสามารถอำนวยความสะดวกประชาชนได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส
๒. การบริหารจัดการการเงินการคลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการใช้งบประมาณ และทรัพยากรของภาครัฐ และการจัดการรายได้และรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า เป็นไปอย่างประหยัด และสอดคล้องกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
๓. การปรับสมดุลภาครัฐ เปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ เพื่อให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาแบ่งเบาภารกิจในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อก่อให้เกิดบริการสาธารณะ
๔. การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว โดยเน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาครัฐและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้
๕. การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมมีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

๑๓ หมุดหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ เริ่มต้นใช้งาน ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ครอบคลุมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรก ที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละช่วงระยะเวลา ๕ ปี จะคำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนนโยบายแห่ง

รัฐ รวมถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและโลก และความสำคัญของมิติการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อภาพรวมของประเทศ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนการพัฒนาเชิงพื้นที่และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ให้ความสำคัญกับ High Value-added Economy โดยอาศัยหลักการและแนวคิด ๔ ประการ ดังนี้ (๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๒) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” (๓) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาในระยะ ๕ ปี ของแผนรวมทั้งสิ้น ๕ เป้าหมาย และมีหมวดหมายหรือประเด็นมุ่งเน้นในการพัฒนาสำคัญรวม ๑๓ หมวดหมาย ได้แก่

๑. **ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปมูลค่าสูง** มีเป้าหมายคือ เพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรและสินค้าแปรรูป พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการของภาคเกษตร และเพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตร

๒. **ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน** มีเป้าหมายคือยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

๓. **ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน** มีเป้าหมายคือ สร้างอุปสงค์ของการใช้รถยนต์ไฟฟ้า สนับสนุนการลงทุนและการปรับตัวของผู้ประกอบการเดิม และสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

๔. **ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง** มีเป้าหมายคือ สร้างมูลค่าจากสินค้าและบริการสุขภาพ สร้างองค์ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุข สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพให้มีความพร้อมรองรับภัยคุกคามสุขภาพ

๕. **ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค** มีเป้าหมายคือ มุ่งสู่การเป็นประตูการค้าการลงทุนในภูมิภาค ส่งเสริมให้ไทยเป็นห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค และยกระดับสู่การเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาค

๖. **ไทยเป็นฐานการผลิตอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและบริการดิจิทัลของอาเซียน** มีเป้าหมายคือ ส่งเสริมการขยายตัวของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มการส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และเพิ่มมูลค่าของอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ

๗. **มุ่งลดความเหลื่อมล้ำระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่และ SMEs** มีเป้าหมายคือ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขัน พัฒนาศักยภาพในการดำเนินธุรกิจและการปรับตัวของ SMEs สู่การแข่งขันใหม่ และสร้างการเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

๘. มุ่งลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ มีเป้าหมายคือ เพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ลดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาค และพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ยั่งยืนพร้อมรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

๙. มุ่งเพิ่มพลวัตการเลื่อนชั้นทางสังคมและลดความเหลื่อมล้ำเชิงรายได้และความมั่งคั่ง มีเป้าหมายคือ เพิ่มโอกาสให้ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นหลุดพ้นจากความยากจนอย่างยั่งยืน และจัดความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแก่คนไทยทุกช่วงวัย

๑๐. ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ มีเป้าหมายคือ เพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจหมุนเวียนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

๑๑. ไทยสามารถปรับตัวและลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ มีเป้าหมายคือ ลดความเสียหายและผลกระทบ ลดความเสี่ยง และสร้างภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๑๒. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มีเป้าหมายคือ พัฒนาคคนทุกช่วงวัยอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งสมรรถนะ คุณลักษณะ และภูมิคุ้มกัน พัฒนากำลังคนให้ตรงความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และส่งเสริมการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑๓. ไทยมีภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง มีเป้าหมายคือ ยกกระดับคุณภาพและการเข้าถึงบริการภาครัฐ และพัฒนาภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงและคล่องตัว

แผนภาพที่ ๒ - ๔ ๑๓ หมายความว่า เพื่อพลิกโฉมประเทศตามมติการพัฒนา

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

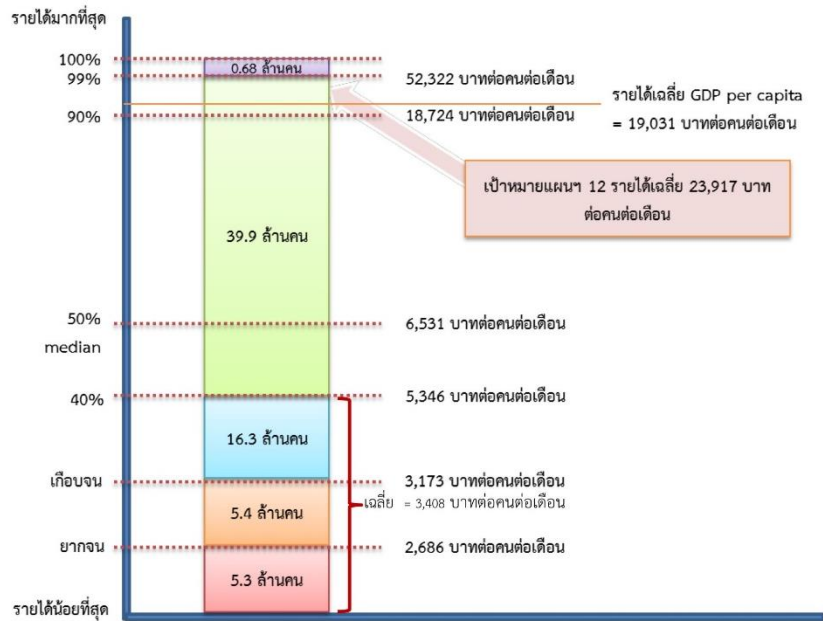
แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (๒๕๔๖) ให้นิยามความยากจนว่า เมื่อก้าวถึง "ความยากจน" โดยทั่วไปจะหมายถึง ความยากจนในเชิงเศรษฐกิจ (monetary dimension) คือ การพิจารณาที่ระดับรายได้ หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลว่ามีรายได้ไม่เพียงพอกับการดำรงชีพ

ตามมาตรฐานขั้นต่ำ หรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐาน เมื่อพิจารณาจากแผนภาพเกณฑ์รายได้สูงสุดของกลุ่มประชากร ปี ๒๕๖๐ พบว่า คนยากจน คือคนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๒,๖๘๖ บาทต่อเดือน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีแนวคิดใหม่ในการกำหนดนิยามของความยากจน โดยครอบคลุมถึงมิติอื่น ๆ ที่มีใช้ตัวเงิน แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงมิติในด้านอื่นๆ ที่มีใช้ตัวเงินด้วย (non-monetary dimension) ทำให้ความยากจนครอบคลุมถึงการขาดแคลนที่อยู่อาศัย การขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข การขาดโอกาสในการศึกษา การไม่มีงานทำ การไร้ซึ่งอำนาจ ตลอดจนการตกอยู่ในความเสี่ยง และความหวาดกลัว (World Bank, 2008)

แผนภาพที่ ๒ - ๕ เกณฑ์รายได้สูงสุดของกลุ่มประชากร ปี ๒๕๖๐

ที่มา : รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) ร่วมกับโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแก้ไขความยากจนแห่งมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (Oxford Poverty and Human Development Initiative : OPHI) จัดทำดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index: MPI) เผยแพร่เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ ภายใต้ชื่อ “Unpacking deprivation bundles to reduce multidimensional poverty” นำเสนอดัชนีความยากจนหลายมิติของประเทศกำลังพัฒนา ๑๑๑ ประเทศทั่วโลก โดยใช้เรื่องสำคัญ ๑๐ เรื่องเป็นตัวชี้วัด ได้แก่ ภาวะโภชนาการ (nutrition) การตายของเด็กแรกเกิด (child mortality) ระยะเวลาในการศึกษาสำเร็จ (years in schooling) การเข้าเรียน (school attendance) เชื้อเพลิงประกอบอาหาร (cooking fuel) การสุขาภิบาล (sanitation) น้ำดื่ม (drinking water) ไฟฟ้า (electricity) ที่อยู่อาศัย (housing) และการครอบครองสินทรัพย์ (asset) โดยค่าดัชนีที่ต่ำลงหมายถึงระดับความยากจนที่ลดลง สำหรับดัชนีความยากจนหลายมิติของประเทศไทยอยู่ที่ ๐.๐๐๐๒ ซึ่งประเทศไทยมีดัชนีที่ต่ำกว่าประเทศในอาเซียนโดยมาก ซึ่งระบบ TPMAP ใช้วิธีการคำนวณดัชนีความยากจน

หลายมิติ ซึ่ง สศช. ได้นำมาปรับใช้กับประเทศไทย ซึ่ง TPMAP พิจารณาจาก ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านความเป็นอยู่ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ โดยมีตัวชี้วัด ดังนี้

๑. มิติด้านสุขภาพ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่
  - (๑) เด็กแรกเกิดมีน้ำหนัก ๒,๕๐๐ กรัมขึ้นไป
  - (๒) คริวเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน
  - (๓) คริวเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทา อาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม
  - (๔) คนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วันๆ ละ ๓๐ นาที
๒. มิติด้านความเป็นอยู่ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่
  - (๑) คริวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร
  - (๒) คริวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ

๕ ลิตรต่อวัน

- (๓) คริวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๔๕ ลิตรต่อวัน
- (๔) คริวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ
๓. มิติด้านการศึกษา จำนวน ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่
  - (๑) เด็กอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน
  - (๒) เด็กอายุ ๖-๑๔ ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี
  - (๓) เด็กจบชั้น ม.๓ ได้เรียนต่อ ม.๔ หรือเทียบเท่า
  - (๔) คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี อ่าน เขียนภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้
๔. มิติด้านรายได้ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่
  - (๑) คนอายุ ๑๕-๕๙ ปี มีอาชีพและรายได้
  - (๒) คนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีอาชีพและรายได้
  - (๓) รายได้เฉลี่ยของคนในคริวเรือนไม่ต่ำกว่า ๓๘,๐๐๐ บาท ต่อคนต่อปี
๕. มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่
  - (๑) ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน
  - (๒) ผู้พิการได้รับการดูแลจากครอบครัว ชุมชน ภาครัฐ หรือภาคเอกชน

โดยที่คนจน ๑ คน มีปัญหาได้มากกว่า ๑ ด้าน

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (๒๕๔๔) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพว่า หมายถึง การทำงานให้ได้ ปริมาณและคุณภาพมาก องค์กรมีความสมัครสมานสามัคคี มีสันติภาพ และความสุขร่วมกันเป็นผลดี ต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ แต่ใช้เวลา แรงงาน และงบประมาณน้อย

มาโนช สุขฤกษ์ และคณะ (๒๕๔๔ อ้างถึงใน สถิต คำลาเลี้ยง, ๒๕๔๔) กล่าวว่า ปัจจัย ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยปัจจัยหลัก ๓ ปัจจัย ได้แก่

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุ ระยะเวลาในการทำงาน สถิติปัญญา ระดับการศึกษา บุคลิกภาพ

๒. ปัจจัยที่ได้รับมาจากงาน ได้แก่ ชนิดของงาน ทักษะความชำนาญ สถานภาพทางอาชีพ สถานภาพทางภูมิศาสตร์ ขนาดของธุรกิจ

๓. ปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร ได้แก่ ความมั่นคง รายได้ สวัสดิการโอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพการทำงาน ผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบและการจัดการ

Peterson & Plowman (1989) ได้สรุปองค์ประกอบของประสิทธิภาพไว้ว่ามี ๔ ข้อ ประกอบด้วย คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีความสูง ปริมาณงาน (Quantity) ต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน เวลา (Time) คือ เวลาที่ใช้เหมาะสมกับงาน มีการพัฒนางานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Costs) จะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ ลงทุนน้อยและให้ได้ผลกำไรมากที่สุด

สมยศ นาวิการ (๒๕๔๙ อ้างถึงใน นลพรรณ บุญฤทธิ์, ๒๕๕๘) ได้เสนอปัจจัย ๗ ประการ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร มีดังนี้

๑. กลยุทธ์ (Strategy) เกี่ยวกับการกำหนดเป็นภารกิจ การพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนในองค์กร โอกาส และอุปสรรคภายนอกองค์กร เป็นแผนปฏิบัติการ ที่อธิบายถึงการจัดสรรทรัพยากร และกิจกรรมที่เหมาะสม ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

๒. โครงสร้าง (Structure) โครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมจะช่วยให้การปฏิบัติงาน

๓. ระบบ (System) ระบบขององค์กรจะทำให้บรรลุเป้าหมาย

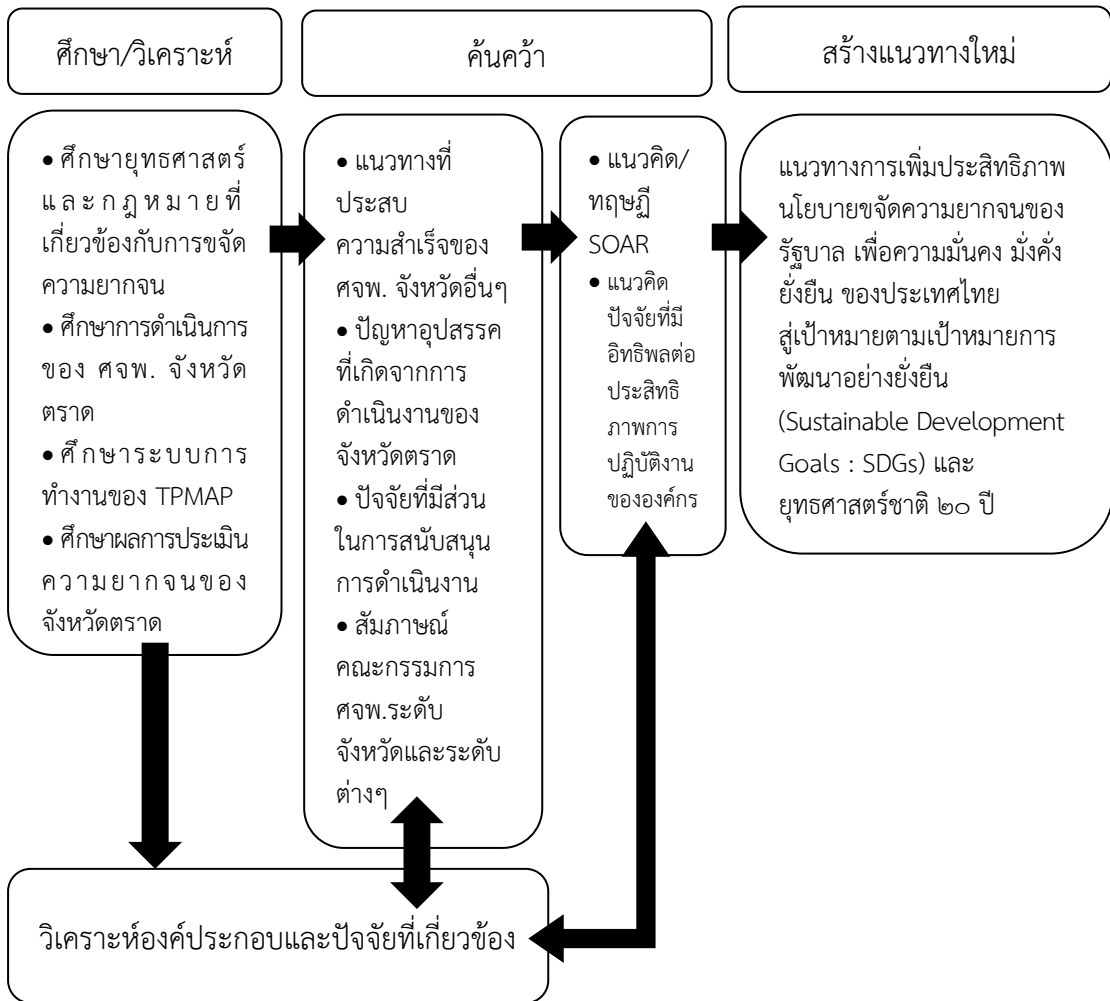
๔. แบบ (Style) แบบของการบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

๕. บุคลากร (Staff)

๖. ความสามารถ (Skill)

๗. ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร (Shared value)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ปัญหาความยากจน ถือเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลทุกประเทศให้ความสำคัญ โดยกำหนดให้การขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม ๑๙๓ ประเทศ ร่วมลงนามรับรอง ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ ๒๕๕๘ โดย SDGs มีความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน SDGs ของประเทศไทย ดังนั้น ในการจัดทำ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และหมุดหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ จึงมีประเด็น และหมุดหมายที่ให้ความสำคัญกับการขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาคความยากจน เป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ SDGs ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

เนื่องจากการแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงมีการสร้างกลไกขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน คือ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาคความยากจนในระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People and Analytics Platform : TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการ และแต่งตั้งคณะทำงานในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน

แม้ว่าการแก้ไขปัญหาคความยากจนจะไม่ใช่นโยบายใหม่ แต่การสร้างกลไกอย่าง ศจพ. และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลอย่าง TPMAP มาใช้ ถือเป็นนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เกิดขึ้นใหม่ ดังนั้นการศึกษาคการดำเนินการของ ศจพ. จังหวัดตราด ระบบการทำงานของ TPMAP ซึ่งเป็นกลไกและระบบที่จัดทำขึ้นเพื่อขจัดความยากจน จึงมีความสำคัญเนื่องจากการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการขจัดความยากจน จุดแข็ง จุดอ่อน และประเมินประสิทธิภาพของกลไกและระบบที่ใช้ในการขจัดความยากจน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาคและเพิ่มประสิทธิภาพในการขจัดความยากจนต่อไป

บทที่ ๓

สภาพปัญหา อุปสรรค และนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล ที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด

นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน และ นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง ตามคำแถลงนโยบาย
ของคณะรัฐมนตรี วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ตามที่ได้มีประกาศพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ และแต่งตั้งรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ นั้น คณะรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีความสอดคล้องกับหมวด ๕ หน้าหนึ่งของรัฐ และหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๑-๒๕๘๐ และแถลงนโยบายต่อรัฐสภาให้ทราบถึงแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่รัฐบาลจะดำเนินการเพื่อพัฒนาประเทศไทย โดยคำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอก และความท้าทายที่ประเทศไทยต้องเผชิญซึ่งมีซับซ้อนสูง และ ปัญหาใหม่ ๆ เช่น การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำในหลากหลายรูปแบบ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำ ของโอกาส และความเหลื่อมล้ำของรายได้และทรัพย์สิน หรือการต่อสู้กับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ เครือข่ายการค้าการร้ายข้ามชาติ โรคระบาด และสงครามไซเบอร์นอกจากนี้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง มีการดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง แก้ไขปัญหาปากท้องและสร้างรายได้ให้ประชาชนให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ คนไทยในทุกช่วงวัยจะมีความพร้อมทั้งในด้านหลักคิด คุณธรรม และจริยธรรม และมีศักยภาพที่จะดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยการบริหารราชการแผ่นดินในช่วง ๔ ปีของรัฐบาลจะยึดหลักการสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

๑. น้อมนำพระปฐมบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นหลักในการบริหารประเทศ

๒. ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓. พัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

๔. บูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในลักษณะประชารัฐเพื่อพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน และทำให้ประชาชนคนไทยมีความมั่นคง อยู่ดีมีสุข

โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน คือ **นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน** ได้แก่

๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
๒. การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
๓. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
๔. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
๕. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
๖. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
๗. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
๘. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
๙. การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
๑๐. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่าง

ยั่งยืน

๑๑. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
๑๒. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการ

ยุติธรรม

อย่างไรก็ดี จากสถานการณ์และปัญหาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกและการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ทำให้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดเรื่องเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ เพื่อบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบกับประชาชนและระบบเศรษฐกิจ เรียกว่า **นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง** ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
๒. การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
๓. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
๔. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
๕. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
๖. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
๗. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่๒๑
๘. การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและ

ฝ่ายราชการประจำ

๙. การแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

๑๐. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน

๑๑. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย

๑๒. การสนับสนุนให้มีการศึกษาการรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ซึ่งการแก้ไขปัญหาคความยากจน และพัฒนาคนทุกช่วงวัย มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ดังนี้

นโยบายหลักที่ ๗ การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ความสำคัญกับชุมชนในการนำความรู้และทรัพยากรในพื้นที่มาผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถสร้างรายได้กระจายรายได้สู่ชุมชน สนับสนุนสินค้าชุมชนและยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพัฒนาช่องทางทางการตลาดเชื่อมโยงกับระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และสร้างพลังสังคม พลังชุมชนรวมทั้งสร้างการเรียนรู้ ฝึกอาชีพกลุ่มอิสระในการร่วมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศโดยมีนโยบายดำเนินการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่ สนับสนุนความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนผ่านเทคโนโลยี โดยพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถทั้งในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ สร้างโอกาสและส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและบริการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการลงทุนในชุมชนเพื่อสร้างงานในชุมชน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน โดยพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูลที่สนับสนุนการประกอบธุรกิจให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย อาทิ องค์ความรู้ ผลการวิจัยและการตลาดและนวัตกรรม สร้างระบบจูงใจให้เกิดความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนในการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีรวมทั้งสนับสนุนการยกระดับสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบและรับรองให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๒. สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการสร้างผู้นำชุมชน ยกย่องปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นวิทยากรในการขับเคลื่อนและสร้างกลไกการทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ส่งผลต่อการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง เป็นพลังสำคัญในการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาตนเองและการจัดการของชุมชนท้องถิ่น ยกย่องคุณภาพตลาดชุมชน สถาบันการเงินของชุมชนสวัสดิการชุมชน สาธารณสุขชุมชน ป่าชุมชน ไม้มีค่า ท่องเที่ยวชุมชน และส่งเสริมการขยายตลาดออกสู่ต่างประเทศ แก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน สร้างชุมชนที่น่าอยู่มุ่งเน้นการจัดการที่อยู่อาศัย การพัฒนาทักษะอาชีพ และการพัฒนาพื้นที่เมืองแบบองค์รวม สร้างพลังในชุมชน โดยส่งเสริมให้เกิดการสร้างพลังทางสังคม ภาคีเครือข่ายในชุมชนมาเป็นกำลังในการพัฒนาเพื่อส่วนรวม สร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง โดยเริ่มจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถนำเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสวัสดิการในระดับชุมชน

๓. ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการสร้าง "คุณค่าร่วม" ระหว่างภาคธุรกิจ สังคม และผู้บริโภค ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมใน

ด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชน เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นหรือช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาชุมชน อาทิ การจ้างงานผู้พิการ หรือผู้ผ่านการต้องขัง เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความสุขของคนในชุมชน

นโยบายหลักที่ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย

เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคนในทุกมิติตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยให้มีความสมบูรณ์เป็นคนดี มีวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งการพัฒนาาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคมที่เหมาะสม โดยมีนโยบายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ดังนี้

๑. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิดอย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตามศักยภาพบนฐานการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงศักยภาพของครอบครัวและพื้นที่ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านการให้บริการสาธารณะที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงปัญหาที่หลากหลายของเด็กแต่ละคนให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

๒. พัฒนาระบบการศึกษา ด้วยการปรับปรุงแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพของคนทุกช่วงวัยสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัย และจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้งในฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประเทศในอนาคต

๓. พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพวิชาชีพ และพัฒนาแรงงานรองรับอุตสาหกรรม ๔.๐ โดยการจัดระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ชัดเจนเป็นระบบในการพัฒนากำลังคนที่มีทักษะขั้นสูงให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างและพัฒนานวัตกรรม

๔. ดึงดูดคนเก่งจากทั่วโลกเข้ามาร่วมทำงานกับคนไทย และส่งเสริม ผู้มีความสามารถสูง เพื่อให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ ความเชี่ยวชาญให้แก่บุคลากรในองค์กร โดยในระยะแรกให้ความสำคัญกับการดึงดูดนักวิจัยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๕. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคมและนวัตกรรมในเชิงพื้นที่ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสสำหรับผู้ด้อยโอกาส และยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยควบคู่ไปกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม ๔.๐ รวมถึงส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง และสร้างความเป็นเลิศของประเทศในอนาคต และสร้างเครือข่ายการทำวิจัยระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ

๖. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย ด้วยการมุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู รวมทั้งพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหาหนี้สินทางการศึกษา พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย และส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ที่ถูกต้องของคนในชาติ ได้แก่ การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกตัญญูของสังคม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมกลไกสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

๗. จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น โดยเน้นออกแบบหลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและทักษะอาชีพของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก และสร้างโอกาสของคนไทยทุกช่วงวัยและทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้าน

นโยบายเร่งด่วนที่ ๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน

การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยลดข้อจำกัดในการประกอบอาชีพของคนไทย โดยการฝึกอบรมแรงงานผู้สูงอายุ อบรมแรงงานกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ผู้พิการ/ผู้ดูแลผู้พิการ ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด ผู้ต้องขังเยาวชนสถานพินิจ แรงงานนอกระบบ ฯลฯ เพื่อเพิ่มทักษะและเป็นแรงงานตามความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดการระบบการขนส่งสาธารณะผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ทบทวนรูปแบบและมาตรฐานหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อยังคงเอกลักษณ์ของเมืองหลวงแห่งร้านอาหารริมถนน ทำให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม แก้ไขปัญหาหนี้สินและลดภาระหนี้สินของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาหนี้สินนอกระบบ การฉ้อโกงหลอกลวงประชาชนโดยครอบคลุมไปถึงการฉ้อโกงหลอกลวงผ่านระบบออนไลน์ ปรับปรุงระบบภาษีและการให้สินเชื่อที่เอื้อให้ประชาชนสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ตามความพร้อม ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ จัดทำแนวทางการกำหนดสิทธิและการจัดการสิทธิในที่ดินของเกษตรกรที่เหมาะสม ลดอุปสรรคในธุรกิจประมงพาณิชย์และประมงชายฝั่ง รวมทั้งช่วยเหลือดูแลประมงพื้นบ้านโดยยังต้องสอดคล้องกับมาตรฐานด้านการประมงขององค์การระหว่างประเทศ

นโยบายเร่งด่วนที่ ๒ เรื่อง การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

โดยปรับปรุงระบบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและเบี้ยยังชีพของประชาชน อาทิ ดำเนินมาตรการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้และสร้างประกันพื้นฐานทางสังคมแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยปรับเบี้ยคนพิการตามระดับความรุนแรง การปรับปรุงสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส และ

พิจารณาขยายความครอบคลุมไปยังกลุ่มมารดาตั้งครรภ์เด็กแรกเกิด และเด็กวัยเรียนที่ครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจ กับทุกกลุ่ม และเร่งรัดการพัฒนาาระบบบริการสุขภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการบริการในแต่ละระบบ ลดภาระการเดินทางไปสถานพยาบาลของประชาชน และลดความแออัดในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ พัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งเป็นระบบสุขภาพปฐมภูมิให้มีคุณภาพตามโครงการ รพสต.ติดดาว พัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อยกระดับความรู้ให้ อสม. เป็น อสม. หมอประจำบ้าน ระบบการแพทย์ทางไกลและภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชนสามารถเข้าถึงหน่วยบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และได้รับการบริการอย่างมีคุณภาพ

ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.)

ตามที่ประเทศไทยได้มียุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนในระดับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศจนสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ คือ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ได้ จึงมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ขึ้น โดยตั้งอยู่ในกระทรวงมหาดไทยหรือสถานที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีกำหนด และขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาคนทุกช่วงวัย โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการดำเนินการแก้ความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาคนทุกช่วงวัย เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการขจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการพัฒนาคนทุกช่วงวัย พร้อมทั้งพัฒนาข้อมูลให้มีความถูกต้องและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และพิจารณาองค์กรหน่วยงาน และทรัพยากร รวมทั้งการดำเนินการด้านงบประมาณในการสนับสนุนและพัฒนาตามความเหมาะสม ทั้งในด้านการให้ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมไปถึงการแสวงหาความร่วมมือจากภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานและให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการดำเนินงานของศจพ.ทุกระดับ อย่างรวดเร็วและเต็มความสามารถตามที่ได้รับร้องขอ

นอกจากการจัดตั้ง ศจพ.แล้ว ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้แทนจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์ เพื่อให้ภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม และให้ คจพ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการ เพื่อมอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและดำเนินการจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ รวมถึงประเด็นการพัฒนาคนทุกช่วงวัย โดยการใช้ข้อมูลจากระบบ TPMAP เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวนโยบายและการพัฒนาบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence Base) โดย คจพ. มีมติสำคัญในการขับเคลื่อน ศจพ. ได้แก่ การเห็นชอบกลไกการดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. กลไกระดับอำนาจการ โดยจัดตั้งศูนย์อำนาจการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด และกรุงเทพมหานคร (ศจพ.จ. และ ศจพ.กทม.)

๒. กลไกระดับอำนาจการปฏิบัติการ โดยจัดตั้งศูนย์อำนาจการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ และเขตในกรุงเทพมหานคร (ศจพ.อ. และ ศจพ.ข.)

๓. กลไกระดับปฏิบัติการ โดยจัดตั้งทีมปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่
 แผนภาพที่ ๓ - ๑ กลไกการดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ระดับ

ที่มา : รายงานการประชุม คจพ. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

และเพื่อให้ประชากรในประเทศสามารถ **อยู่รอด (survival) พอเพียง (sufficiency) และยั่งยืน (sustainability)** คจพ. เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อน ศจพ. ตามแนวทางการขับเคลื่อนผ่าน ๔ แนวทาง ๑ เงื่อนไขการพัฒนา ดังนี้

๑. การเพิ่มเติมข้อมูลในระบบ TPMAP ให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาทุกมิติและทุกพื้นที่ในประเทศ โดยการลงพื้นที่สำรวจตรวจสอบข้อมูลบุคคล/ครัวเรือน และเพิ่มเติมข้อมูลจากการ

ลงพื้นที่สำรวจและจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เลขบัตรประชาชน ๑๓ หลัก เพื่อให้ทราบจำนวนเป้าหมายที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลือและกลุ่มที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริงในระดับภาพรวม

๒. ร่วมแก้ไขปัญหาในระดับบุคคล/ครัวเรือน ด้วยการลงพื้นที่แก้ไขปัญหาคความยากจน โดยจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน ในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งให้ความช่วยเหลือ ทั้งกลุ่มเป้าหมายในระบบ TPMAP ที่มีปัญหาคความยากจนใน ๕ มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติความเป็นอยู่ มิติการศึกษา มิติรายได้ และมิติการเข้าถึงบริการภาครัฐ จำนวน ๙๘๓,๓๑๖ คน กลุ่มคนที่ ตกหล่นจากระบบ (exclusion error) และกลุ่มคนเปราะบาง ลีอกเป้าหมาย ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถอยู่รอดและดำรงชีพอยู่ได้ และบันทึกการให้ความช่วยเหลือกลับเข้าไปในระบบ

๓. ร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน โดยใช้ระบบ TPMAP โดยให้ ศจพ. ทุกระดับร่วมกับทีมปฏิบัติการฯ และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของจังหวัด อำเภอ ตำบล จากระบบ TPMAP เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางมาตรการ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์และข้อเท็จจริงของกลุ่มเป้าหมายและบริบทของแต่ละพื้นที่เพื่อความยั่งยืนต่อไป

๔. ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนา โดยใช้ระบบ TPMAP เป็นเครื่องมือสนับสนุนการแก้ไขปัญหา ความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการรายงานผลการดำเนินการกลับมาในระบบ ติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินการ และประเมินผลการดำเนินการ

ซึ่งการพัฒนาในระบบ TPMAP เป็นเงื่อนไขการพัฒนาที่สำคัญเพื่อรองรับการดำเนินงาน ทั้ง ๔ แนวทาง ด้วยการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาใช้ในการสนับสนุนการประเมินสถานการณ์การพัฒนาในระดับต่าง ๆ

แผนภาพที่ ๓ - ๒ ศจพ. ตามแนวทางการขับเคลื่อนผ่าน ๔ แนวทาง ๑ เงื่อนไขการพัฒนา

ที่มา : เอกสารการประชุม ศจพ. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

และ ศจพ. ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ จำนวน ๒ คณะ ได้แก่

๑. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการจัดการความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อขจพ.) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานอนุกรรมการ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย และอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการ กำหนดแนวทาง มาตรการ แผนงาน/โครงการ รวมทั้งบูรณาการการดำเนินงานและงบประมาณ บริหารจัดการระบบข้อมูล กำกับ เร่งรัดดูแล ตรวจสอบติดตาม ศจพ.ระดับต่างๆ และหน้าที่อื่นๆที่ คพจ.มอบหมาย เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. คณะอนุกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อตจพ.) โดยมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นประธานอนุกรรมการ และมีผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ เพื่อดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาคนทุกช่วงวัย

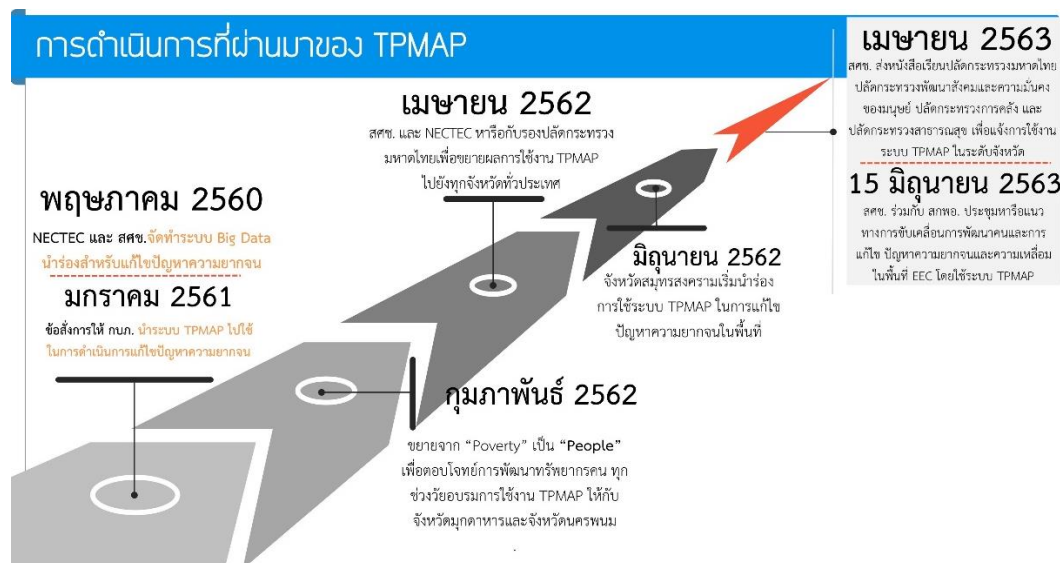
ระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้เป้า

ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP) เป็นระบบที่มีฐานข้อมูลจากหลากหลายฐานโดยอาศัยเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักเป็นตัวเชื่อมข้อมูลแต่ละฐานเข้าระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการแก้ปัญหาความยากจน ใช้ระบุปัญหาความยากจนในระดับบุคคลครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น/ท้องที่ จังหวัด ประเทศ หรือปัญหาความยากจนรายประเด็น ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นและสามารถออกแบบนโยบาย โครงการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับความต้องการหรือสภาพปัญหาได้

โดย TPMAP มีที่มาจากการประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ ของคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินเชิงยุทธศาสตร์ ที่มีมติเห็นชอบการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบ Big Data ของภาครัฐ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน ต่อมาคณะทำงานฯ ได้มีการมอบหมายให้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (National Electronics and Computer Technology Center) หรือ เนคเทค (NECTEC) ดำเนินการพัฒนาระบบตัวอย่างการพัฒนาระบบ Big Data ของภาครัฐ ในประเด็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านการเพิ่มรายได้ ลดภาระค่าครองชีพ และเพิ่มโอกาสด้านอาชีพ สศช. และ NECTEC จึงร่วมกันพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลคนจนแบบชี้เป้า (Thai Poverty Map and Analytics Platform : TPMAP ๑.๐) หรือ TPMAP เวอร์ชันแรกได้รับการพัฒนาขึ้นในปี ๒๕๖๑ มีการประยุกต์ใช้การนำเข้าข้อมูลขนาดใหญ่ หรือ Big Data เพื่อใช้นำร่องในการให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาค่าครองชีพ และการหาคำตอบใน ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) ใครคือคนจน (๒) คนจนต้องการอะไรและ/หรือมีปัญหาอะไร และ (๓) จะช่วยเหลือคนจนตามกลุ่มเป้าหมายนี้ให้หลุดพ้นความยากจนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ซึ่งต่อมาได้มีการดำเนินการขยายผลการพัฒนาระบบ TPMAP ๑.๐ ให้เป็นระบบข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP ๒.๐) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาจากการแก้ไขปัญหาความยากจน มาเป็นการพัฒนาคนตามกลุ่มเป้าหมายและตามความเป็นจริงในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ตลอด

ช่วงชีวิตในคนทุกช่วงวัย โดย เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ ๒๕๖๑ สำนักงานบริหารนโยบายของ นายกรัฐมนตรีได้มีบันทึกข้อความกราบเรียนนายกรัฐมนตรีถึงความก้าวหน้าการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินฯ ซึ่งนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นชอบให้นำรายงาน ความก้าวหน้าการนำข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินฯ และตัวอย่าง ระบบเบื้องต้น TPMAP ให้คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการ แก้ปัญหาความยากจนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

แผนภาพที่ ๓ - ๓ การดำเนินการพัฒนาระบบ TPMAP

ที่มา : nscr.nesdc.go.th

ระบบ TPMAP เป็นระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนตลอดทุกช่วงวัย และการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำแบบชี้เป้า โดยใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งที่มีข้อมูลบัตรประชาชน ๑๓ หลักมายืนยันซึ่งกันและกัน ซึ่งมีข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จากกรมการพัฒนาชุมชนเป็นแกนกลาง และนำหลักดัชนีความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index : MPI) มาประยุกต์ใช้กับข้อมูล จปฐ. เพื่อหาคนจน จปฐ. ตามดัชนี MPI หรือคนที่ขาดสนใจใน ๕ มิติ ตามบริบทของประเทศไทย ได้แก่ ด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ และการเข้าถึงบริการรัฐ โดยข้อมูลในระบบ TPMAP ประกอบด้วย

๑. ข้อมูลที่มีในระบบ TPMAP ได้แก่ ข้อมูล จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน) ข้อมูลบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (กระทรวงการคลัง) ข้อมูลคนพิการ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ข้อมูลนักเรียนทุนเด็กยากจน (กระทรวงศึกษาธิการ) ข้อมูลเบี้ยยังชีพ ข้อมูลเชิงลึกของชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ข้อมูลสิทธิการรักษาพยาบาล (สำนักงานหลักประกันสุขภาพ) ข้อมูลทะเบียนราษฎร (กรมการปกครอง)

๒. ข้อมูลที่อยู่ระหว่างการเชื่อมกับระบบ TPMAP ได้แก่ ข้อมูล Farmer one (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) ข้อมูลผู้สูงอายุ ข้อมูลเงินอุดหนุน ข้อมูลกลุ่มเปราะบาง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ข้อมูลผู้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน))

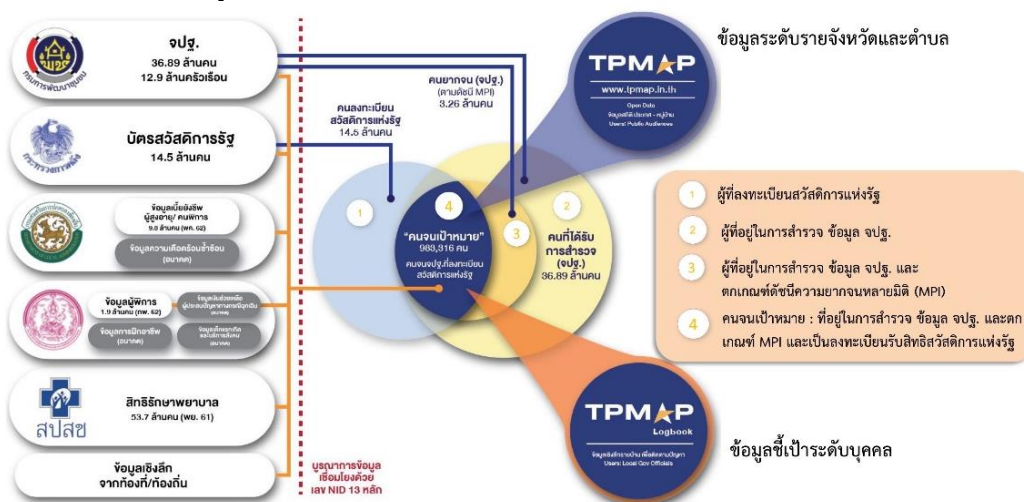

๓. ข้อมูลที่ได้รับแล้วแต่ไม่สามารถเชื่อมกับระบบ TPMAP ได้ อาทิ ข้อมูลกำลังแรงงาน (กระทรวงแรงงาน)

๔. ข้อมูลที่มีการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ได้รับข้อมูล อาทิ ข้อมูลข้าราชการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน)

๕. ข้อมูลที่บันทึกเพิ่มเติมที่ได้จากการลงพื้นที่ ในระบบแฟ้มบ้านพัฒนาคนไทย (Logbook) นอกจากนี้ ข้อมูลในระบบTPMAP ยังประกอบไปด้วย ข้อมูลเชิงพื้นที่ อาทิ ข้อมูล กชช. ๒๐ ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

แผนภาพที่ ๓ - ๔ ข้อมูลของระบบ TPMAP

ที่มา : ๓ ทศวรรษ สวทช. กับการขับเคลื่อนประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : ดิจิทัล สวทช.

นอกจากนี้ยังทีมวิจัยจาก NECTEC สวทช. ได้ต่อยอดพัฒนา “TPMAP Logbook” ขึ้นเพื่อเป็น “เครื่องมือ” สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็ว และแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดมากที่สุดเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเบื้องต้นที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว บันทึกแก้ไขปรับปรุงข้อมูลให้ตรงตามข้อเท็จจริงในพื้นที่ใช้สอบถามสาเหตุของปัญหาติดตามการแก้ปัญหารายครัวเรือน บันทึกข้อมูลปัญหาและกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือ อีกทั้งยังสามารถรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยตรวจสอบความคืบหน้าของการช่วยกันแก้ไขปัญหาคความยากจนได้

ปัจจุบันระบบ TPMAP ครอบคลุมจำนวนประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๖๐ ล้านคน จากจำนวนทะเบียนราษฎร์ของสำนักทะเบียนกลาง ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ ที่ระบุจำนวนประชากรทั่วประเทศทั้งสิ้น ๖๖.๑๘ ล้านคน โดยข้อมูลจำนวนประชากรในระบบ TPMAP สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการขับเคลื่อนได้จริงจำนวนทั้งสิ้น ๓๖.๘ ล้านคน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์เบื้องต้นในการยืนยันตัวตนซึ่งกันและกันเพื่อหาจำนวนคนจนเป้าหมายในระบบ TPMAP โดยข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๒ มีจำนวนคนจนเป้าหมายทั้งสิ้น ๘๘๓,๓๑๖ ข้อมูลที่ได้จาก TPMAP จะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายและกรอบการพัฒนาของภาครัฐและภาคีการพัฒนาภายใต้พื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence Based) นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติอย่างยั่งยืนในทุกมิติของการพัฒนาคนทุกช่วงวัย การขจัดความยากจน และการลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่

การขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.)

ที่ประชุม ศจพ. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ มีมติเห็นชอบแนวทางขับเคลื่อนการปฏิบัติการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพื้นที่ โดยใช้หลักวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อน โดยมีแนวทางดำเนินการคือ ให้ ศจพ.จ. กำหนดเป้าหมายการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เป็น “วาระจังหวัด” โดยให้บรรจุในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการจังหวัดรายปี และให้ประสานภาคีการพัฒนาต่างๆ และภาควิชาการในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนปฏิบัติการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพื้นที่

จังหวัดตราด ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด ประจำปี ๒๕๖๕ ตามวิสัยทัศน์ “คนตราด อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน” ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบพุ่งเป้าเป็นรายครัวเรือนและรายบุคคล โดยใช้ข้อมูลจากระบบ TPMAP จำนวน ๕ มิติ ๑๗ ตัวชี้วัด ตามที่ สศช.กำหนด ซึ่งนำการขับเคลื่อนภารกิจแก่งจนโดย นายชำนาญวิทย์ เตรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด เป็นประธาน ศจพ.จ.ตร. ได้ให้ความสำคัญในการจัดความยากจนตามนโยบายของรัฐบาล และประกาศเป็นวาระของจังหวัดตราดเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ และได้สั่งการให้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล หมู่บ้าน ประกาศเป็นวาระในทุกระดับ พร้อมทั้งมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในระดับต่างๆ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน ได้แก่ คจพ.จ./คจพ.อ./คจพ.ทม./ทีมปฏิบัติการฯ/ทีมพี่เลี้ยง และพ่อเลี้ยง-แม่เลี้ยง เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่ตกเกณฑ์ในแต่ละมิติหรือทุกมิติ, หรือตกเกณฑ์ในแต่ละตัวชี้วัดหรือทุกตัวชี้วัด จำนวน ๕ มิติ ๑๗ ตัวชี้วัด โดยให้ติดตามดูแลครัวเรือนอย่างใกล้ชิดแบบ Intensive Care และผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ ร่วมกันบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดตราด ให้เสร็จสิ้น ตามแผนปฏิบัติการที่ส่วนกลางกำหนด คือ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ โดยจังหวัดตราดมีครัวเรือนยากจนเป้าหมายในระบบ TPMAP Logbook จำนวนครัวเรือนรวม ๔๖๖ ครัวเรือน และมีจำนวนคนจนเป้าหมาย รวม ๖๙๙ คน ดังนี้

๑. การจำแนกตามจำนวนครัวเรือนยากจนเป้าหมายระดับจังหวัด

ตารางที่ ๓ - ๑ การจำแนกตามจำนวนครัวเรือนยากจนเป้าหมายระดับจังหวัด รายอำเภอ

ที่	อำเภอ	ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย	
		ครัวเรือน	คน
๑	แหลมงอบ	๒๑๒	๓๖๓
๒	เมืองตราด	๑๘๐	๒๔๘
๓	เขาสมิง	๒๕	๒๙
๔	เกาะกูด	๒๕	๒๘
๕	เกาะช้าง	๑๔	๑๔

๖	คลองใหญ่	๖	๘
๗	บ่อไร่	๔	๙
	รวม	๔๖๖	๖๙๙

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการจังหวัดตราด

๒. การจำแนก ๕ มิติ ๑๗ ตัวชี้วัด ระดับจังหวัด

ตารางที่ ๓ - ๒ การจำแนกจำนวนครัวเรือนยากจนตาม ๕ มิติ ระดับจังหวัด

ที่	มิติ	ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย	
		ครัวเรือน	คน
๑	สุขภาพ	๗๓	๑๑๐
๒	ความเป็นอยู่	๑๘๐	๒๖๓
๓	การศึกษา	๙๒	๑๓๓
๔	รายได้	๑๙๗	๒๘๗
๕	การเข้าถึงบริการภาครัฐ	๒	๓
	รวม	๕๔๔	๗๙๖

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการจังหวัดตราด

๓) การจำแนก ๕ มิติ : มีครัวเรือนที่ตกเกณฑ์มากกว่า ๑ มิติ จำนวน ๗๘ ครัวเรือน ๙๗ คน

ตารางที่ ๓ - ๓ การจำแนกจำนวนครัวเรือนยากจนตาม ๕ มิติ รายอำเภอ

ที่	อำเภอ	ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย		มิติสุขภาพ		มิติความเป็นอยู่		มิติการศึกษา		มิติรายได้		มิติการเข้าถึงบริการภาครัฐ	
		ครัวเรือน	คน	ครัวเรือน	คน	ครัวเรือน	คน	ครัวเรือน	คน	ครัวเรือน	คน	ครัวเรือน	คน
๑	แหลมงอบ	๒๑๒	๓๖๓	๕๒	๙๐	๑๑๔	๑๘๖	๙	๑๙	๘๒	๑๔๙	๑	๑
๒	เมืองตราด	๑๘๐	๒๔๘	๑๒	๑๑	๕๐	๖๑	๗๒	๑๐๑	๗๑	๘๗	๑	๒
๓	เขาสมิง	๒๕	๒๙	๐	๐	๔	๔	๕	๕	๑๖	๒๐	๐	๐
๔	เกาะกูด	๒๕	๒๘	๒	๒	๒	๒	๕	๗	๑๗	๑๘	๐	๐
๕	เกาะช้าง	๑๔	๑๔	๖	๖	๖	๖	๑	๑	๒	๒	๐	๐
๖	คลองใหญ่	๖	๘	๐	๐	๔	๔	๐	๐	๖	๘	๐	๐
๗	บ่อไร่	๔	๙	๑	๑	๐	๐	๐	๐	๓	๓	๐	๐
	รวม	๔๖๖	๖๙๙	๗๓	๑๑๐	๑๘๐	๒๖๓	๙๒	๑๓๓	๑๙๗	๒๘๗	๒	๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการจังหวัดตราด

การดำเนินงานตาม Model การขับเคลื่อน “คนตราด อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน”

๑. ศจพ.จ.ตราด วางแผนและกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ในฐานะเลขานุการของศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) กำหนดกระบวนการดำเนินงาน และมอบหมายภารกิจที่ชัดเจนเพื่อให้การขับเคลื่อนการขจัดความยากจนในระดับพื้นที่ ดำเนินการได้ภายในกรอบระยะเวลาที่ส่วนกลางกำหนด

๒. การจัดทำข้อมูล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ในฐานะเลขานุการ ได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมายโดยมีการชี้เป้าครัวเรือนยากจนเป้าหมายด้วยความรวดเร็ว ชัดเจน และมีการส่งต่อข้อมูลครัวเรือนยากจนเป้าหมายให้ทีมพี่เลี้ยง ทีมปฏิบัติการ และทีมพ่อแม่เลี้ยง-แม่เลี้ยง เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับครัวเรือนยากจนเป้าหมาย

๓. การนำหลัก ๔ ท (ทัศนคติ ทักษะ ทรัพยากร ทางออก) ไปใช้ในการวิเคราะห์ครัวเรือนยากจนเพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้กับครัวเรือนเป้าหมายได้ตรงตามความต้องการของครัวเรือนยากจนเป้าหมาย

๔. บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนในจังหวัดตราด ด้วยการแต่งตั้ง “ทีมพ่อแม่เลี้ยง-แม่เลี้ยง” จำนวน ๑๗๐ คน รับผิดชอบดูแลครัวเรือนยากจนเป้าหมาย เพื่อช่วยให้การแก้ไขปัญหาเกิดความรวดเร็ว

๕. การบันทึกข้อมูลในระบบ TPMAP Logbook โดยทีมปฏิบัติการฯ ทุกครั้งที่มีกิจกรรมให้ความช่วยเหลือ หรือการลงพื้นที่เยี่ยมให้กำลังใจครัวเรือนยากจนเป้าหมายเดือนละ ๒ ครั้ง

๖. มีคณะทำงานและทีมงานที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกระดับส่งผลให้การบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวดเร็ว ครบถ้วน ทัวถึง บรรลุเป้าหมาย “คนตราดอยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน”

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตราด

กลไกการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ได้แก่

๑. ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) ตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ ๗๕๒/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๑ ศูนย์

๒. คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (คจพ.จ.ตร.) ตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ ๗๕๒/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๑ คณะ รวม ๕๑ คน ดังนี้

- ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ประธาน
- รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็น รองประธาน
- พัฒนาการจังหวัด เป็น กรรมการและเลขานุการ
- ท้องถิ่นจังหวัด เป็น กรรมการและเลขานุการ
- จำจังหวัด เป็น กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการ กำหนดแนวทาง โดยใช้ข้อมูล TPMAP, แต่งตั้งทีมปฏิบัติการฯ ในระดับพื้นที่, เร่งรัดการแก้ไขปัญหาความยากจน, บูรณาการแผนงาน, โครงการฯ กิจกรรม, ประสานทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาความยากจน, ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด, รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ให้ ศจพ. ทราบเป็นระยะ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร.

๓. ทีมพ่อเลี้ยง - แม่เลี้ยง ติดตามเยี่ยมบ้านแนะนำช่วยเหลือครัวเรือนยากจน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดตราดในฐานะประธาน ศจพ.จ.ตร. ได้นำนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ โดยมีแนวคิดที่จะช่วยเหลือพี่น้องประชาชนคนยากจนในพื้นที่จังหวัดตราดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพ มีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้อย่างปกติสุข และเห็นผลเป็นรูปธรรมจึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งพ่อเลี้ยง - แม่เลี้ยง ตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ ๘๔๔/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๗ คณะ รวม ๑๗๐ คน ดังนี้

- คณะที่ ๑ อำเภอเขาสมิง จำนวน ๒๗ คน
- คณะที่ ๒ อำเภอแหลมงอบ จำนวน ๒๖ คน
- คณะที่ ๓ อำเภอเกาะกูด จำนวน ๑๗ คน
- คณะที่ ๔ อำเภอเกาะช้าง จำนวน ๑๖ คน
- คณะที่ ๕ อำเภอเมืองตราด จำนวน ๖๕ คน
- คณะที่ ๖ อำเภอคลองใหญ่ จำนวน ๑๒ คน
- คณะที่ ๗ อำเภอโป่งไร่ จำนวน ๗ คน

แต่ละคณะ ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด, หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ, นายกเทศมนตรีทุกแห่ง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง และกำนันทุกตำบล โดยพ่อเลี้ยง - แม่เลี้ยง มีหน้าที่ ดังนี้

(๑) รับผิดชอบดูแลครัวเรือนยากจนตามที่ได้รับมอบหมาย และประสานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่รับผิดชอบให้ได้รับการช่วยเหลือและได้รับการดูแลตามสภาพปัญหาทุกมิติทั้งระดับบุคคลและระดับครัวเรือนตามแผนครัวเรือนที่กำหนด หากแผนครัวเรือนที่กำหนดไว้เดิมไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับครัวเรือนเป้าหมายได้ ต้องให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ทีมพี่เลี้ยงในการปรับแผนครัวเรือนใหม่ที่สามารถแก้ไขปัญหาให้ครัวเรือนยากจนได้สำเร็จ

(๒) สนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ (ศจพ.อ.) ในการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน ๕ มิติ ๑๗ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย มิติปัญหาด้านสุขภาพ มิติปัญหาด้านความเป็นอยู่ มิติปัญหาด้านการศึกษา มิติปัญหาด้านรายได้ มิติปัญหาด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ และรวมทั้งปัญหาด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

(๓) รายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ การประเมินผล และปัญหาอุปสรรค การจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ มิติ ๑๗ ตัวชี้วัด และปัญหาด้านอื่น ๆ ของครัวเรือนยากจนเป้าหมายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ต่อคณะกรรมการอำนวยการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) ทราบทุกเดือน

๔. มอบหมายรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด กำกับดูแลพื้นที่เป้าหมายผู้ว่าราชการจังหวัดตราดในฐานะประธานศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย

อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด ได้มอบหมายให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด กำกับดูแลในพื้นที่ ๗ อำเภอ ดังนี้

(๑) นายกำหัชช เทพรชชัย รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด และนายพีระ เอี่ยมสุนทร ปลัดจังหวัดตราด กำกับดูแลพื้นที่ อำเภอเขาสมิง อำเภอแหลมงอบ อำเภอเกาะกูด และอำเภอเกาะช้าง คริวเรือนยากจนเป้าหมาย จำนวน ๒๗๓ คริวเรือน ๔๓๑ คน

(๒) นายณรงค์ เทพเสนา รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด กำกับดูแลพื้นที่อำเภอเมืองตราด อำเภอคลองใหญ่ และอำเภอบ่อไร่ คริวเรือนยากจนเป้าหมาย จำนวน ๑๗๕ คริวเรือน ๒๔๘ คน

กลไกขับเคลื่อนระดับอำเภอ ได้แก่

๑. ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) ตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ ๗๕๒/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๗ ศูนย์

๒. คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (คจพ.อ.) ตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ ๗๕๒/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๗ คณะ มีองค์ประกอบรวม ๒๐ ตำแหน่งต่อ ๑ คณะ ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการอำเภอ, หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ, ผู้แทนภาคเอกชน, นายกเทศมนตรีตำบลทุกแห่ง, นายก อบต. ทุกแห่ง, และกำนันทุกตำบล โดยมี

- นายอำเภอ เป็นประธาน
- ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง เป็นรองประธาน
- พัฒนาการอำเภอ เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ท้องถิ่นอำเภอ เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และบูรณาการการขจัดความยากจนในพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตามแนวทางที่ ศจพ., ศจพ.จ.ตร. กำหนด โดยใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาค้นแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMPAP), เร่งรัดการขจัดความยากจนและบูรณาการแผนงาน/โครงการและกิจกรรมเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาความยากจน, ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการขจัดความยากจนในพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินงาน, ปัญหา/อุปสรรคให้ ศจพ.จ.ตร.ทราบเป็นระยะ, แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่เห็นสมควร

กลไกขับเคลื่อนระดับเทศบาลเมือง ได้แก่

๑. ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลเมืองตราด (ศจพ.ทม.) จำนวน ๑ ศูนย์ (คำสั่งเทศบาลเมืองตราด ที่ ๑๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕

๒. คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลเมืองตราด (คจพ.ทม.ตร.) จำนวน ๑ คณะ รวม ๒๙ คน ตามคำสั่งเทศบาลเมืองตราด ที่ ๑๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕

- นายกเทศมนตรีเมืองตราด เป็นประธาน

- นายสมิทร เขียวขจี รองนายกเทศมนตรี เป็นรองประธาน
- ปลัดเทศบาลเมืองตราด เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และบูรณาการการจัดความยากจนในพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตามแนวทางที่ ศจพ., ศจพ.จ.ตร. กำหนด โดยใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP), เร่งรัดการจัดความยากจนและบูรณาการแผนงาน/โครงการและกิจกรรมเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาความยากจน, ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดความยากจนในพื้นที่ และรายงานผลการดำเนินงาน, ปัญหา/อุปสรรค ให้ ศจพ.จ.ตร.ทราบเป็นระยะ, แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่เห็นสมควร

กลไกขับเคลื่อนระดับตำบล ได้แก่

๑. ทีมปฏิบัติการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่จังหวัดตราด ตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ ๗๕๓/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๓๘ ทีม รวม ๑,๐๖๐ คน มีองค์ประกอบในพื้นที่ตำบล/เทศบาลตำบล แห่งละ ๒๓ ตำแหน่ง ได้แก่ ข้าราชการในสังกัดอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน, ผู้นำชุมชนทุกชุมชน, ผู้แทนภาคเอกชน, ผู้แทนกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายในพื้นที่

- ปลัดอำเภอประจำตำบล เป็นหัวหน้าทีม
- พัฒนาการผู้ประสานงานตำบล เป็นทีมปฏิบัติการและเลขานุการ
- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นทีมปฏิบัติการและเลขานุการ

มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดแนวทาง วางแผนการจัดความยากจนในระดับพื้นที่, ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ตรวจสอบสถานะครัวเรือนเป้าหมายและบูรณาการแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP), ติดตาม ประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจน และรายงานผลการดำเนินงาน, ปัญหา/อุปสรรค,แนวทางแก้ไข ให้ ศจพ.อ. ทราบเป็นระยะ, ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน, สรรหา คัดเลือกบุคคลเป็นทีมพี่เลี้ยง เพื่อเสนอให้ ศจพ.จ. แต่งตั้งทีมพี่เลี้ยง

๒. ทีมพี่เลี้ยง จำนวน ๖๒ ทีม (เดิม ๕๕ ทีม แต่งตั้งเพิ่ม ๗ ทีม) รวม ๓๐๘ คน ตามคำสั่งคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด ที่ ๒๖๕๐/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ และคำสั่งคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด ที่ ๘๘๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ (แต่งตั้งทีมพี่เลี้ยงเพิ่มเติม) โดยทีมพี่เลี้ยง ๑ ทีม มีองค์ประกอบ ๓ - ๕ คน โดยมีพัฒนาการผู้ประสานงานตำบล เป็นหัวหน้าทีม รับผิดชอบดูแลครัวเรือนยากจน ๑๐-๑๕ ครัวเรือน โดยทีมปฏิบัติการฯ เป็นผู้คัดเลือกตามความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของครัวเรือนเป้าหมายแต่ละมิติทั้ง ๕ มิติ ได้แก่

- มิติด้านสุขภาพ : เช่น จนท.สาธารณสุข/อสม./แพทย์ประจำตำบล
- มิติด้านความเป็นอยู่ : อบต./เทศบาล/จนท.ฝ่ายปกครอง/ผู้นำชุมชน

- มิติด้านการศึกษา: ครู กศน./ผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่/นักศึกษา
- มิติด้านรายได้: พัฒนาการ/เกษตรตำบล/ผู้แทนแรงงานจังหวัด/ผู้แทนอุตสาหกรรมจังหวัด/มูลนิธิ/บริษัท/ห้างร้าน
- มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ: จนท.ฝ่ายปกครอง/จนท.พมจ. /จนท.สาธารณสุข

มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลกลุ่มเป้าหมายตามที่นายอำเภอเห็นสมควร โดยดูแล และติดตามการพัฒนากลุ่มเป้าหมายสู่ความพอเพียงและยั่งยืน, จัดทำแผนครัวเรือนโดยใช้หลัก ๔ท ประกอบด้วย (๑) ทักษะ (๒) ทักษะ (๓) ททรัพย์ากร (๔) ทางออก และรวบรวมแผนครัวเรือนส่งต่อให้ ศจพ.อ. เพื่อบูรณาการช่วยเหลือตามสภาพปัญหาทั้ง ๕ มิติ ๑๗ ตัวชี้วัด, ติดตามผลการดำเนินงาน แนะนำช่วยเหลือกิจกรรมตามแผนครัวเรือน, บันทึกข้อมูลกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือใน TPMAP Logbook ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ภายใน ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ รายงานผลการดำเนินงาน, ปัญหา/อุปสรรคให้ทีมปฏิบัติการฯ ทราบ

กระบวนการดำเนินงานในระดับพื้นที่

ตามที่ ศจพ. มีมติเห็นชอบให้ใช้หลักวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ

Plan - แนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ

Do - ลงมือดำเนินการโดยมีข้อมูลสนับสนุน (Data Driven) และอยู่บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence Based) โดย จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด จัดทำโครงการ และปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ โดยมอบหมาย ศจพ. ในทุกระดับ และทีมปฏิบัติการฯ เร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือเป้าหมายและปรับปรุงข้อมูลบุคคล/ครัวเรือน

Check - ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการ ด้วยระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ และ ระบบพัฒนาหมู่บ้านคนไทย (Log Book)

Act - ปรับปรุงการดำเนินการ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการ เพื่อนำไปประกอบการแก้ไขและปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ซึ่งแนวทางของ ศจพ. ดังกล่าว ศจพ.จ.ตร. ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำกระบวนการของ ศจพ.จ.ตร. ดังนี้

๑. การตรวจสอบและเพิ่มเติมข้อมูล

ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) มอบหมายทีมปฏิบัติการฯ และทีมพี่เลี้ยง ลงพื้นที่วิเคราะห์ปัญหารายครัวเรือน โดยใช้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจากระบบ TPMAP เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาแบบพุ่งเป้าเป็นรายครัวเรือน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในระบบ TPMAP ประกอบด้วย ๕ มิติ ได้แก่

๑) มิติสุขภาพ เช่น เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ครว้เวียนกินอาหารไม่ถูก
 สุขลักษณะ การใช้ยาบรรเทาอาการเจ็บป่วยไม่เหมาะสม คนอายุ ๖ ปีขึ้นไปไม่ออกกำลังกาย เป็นต้น

๒) มิติความเป็นอยู่ เช่น ครว้เวียนมีสภาพบ้านไม่คงทน ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน
 ครว้เวียนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ไม่เพียงพอ การจัดบ้านเรือนไม่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

๓) มิติการศึกษา เช่น เด็กอายุ ๓-๕ ปี ไม่ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อน
 วัยเรียน เด็กจบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อหรือลาออกกลางคัน คนในครว้เวียนไม่สามารถ
 อ่านเขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้ หมู่บ้าน/ชุมชน ยังไม่มีระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๔) มิติรายได้ เช่น คนไม่มีอาชีพและรายได้ รายได้เฉลี่ยของคนในครว้เวียน ต่ำกว่า
 ๔๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี เป็นต้น

๕) มิติการเข้าถึงบริการภาครัฐ เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ ไม่มี
 บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือไม่มีที่อยู่อาศัย ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
 จัดสวัสดิการ จัดหาที่พักคนชรา ผู้พิการ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม และบริบทของพื้นที่

ในการลงพื้นที่วิเคราะห์ปัญหาครว้เวียนยากจนเป้าหมายในระบบ TPMAP ทั้ง ๕ มิติ
 ทีมปฏิบัติการและทีมพี่เลี้ยงจะนำข้อมูลที่ได้จากสำรวจและการวิเคราะห์ปัญหาของครว้เวียน
 เป้าหมาย ไปบันทึกในระบบ TPMAP Logbook ได้แก่ ภาพถ่ายครว้เวียน, การปักหมุดแผนที่บ้าน,
 ผลการวิเคราะห์ปัญหาของครว้เวียนและกรณีที่สำรวจตรวจสอบแล้วพบว่ามีบุคคลหรือครว้เวียนที่
 ประสบปัญหาใหม่ ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในระบบ TPMAP ซึ่งเรียกกลุ่มนี้ว่า “ครว้เวียนตกหล่น
 (Exclusion Error)” ศจพ.อ. จะให้ทีมปฏิบัติการฯ และทีมพี่เลี้ยง บันทึกเพิ่มข้อมูลครว้เวียนตกหล่น
 ในระบบ TPMAP เพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือต่อไป

๒. การวิเคราะห์ปัญหาและมอบหมายแนวทางการแก้ไข

๒.๑ การวิเคราะห์ปัญหา

ทีมพี่เลี้ยง ลงพื้นที่ทุกครว้เวียนที่ได้รับมอบหมาย เพื่อร่วมกับครว้เวียน
 เป้าหมายวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมหาทางออกโดยใช้ปฏิบัติการ ๔ ท (ทัศนคติ ทักษะ ทรัพยากร
 ทางออก) และบันทึกข้อมูลสภาพปัญหาของครว้เวียนลงใน TPMAP Logbook และส่งต่อข้อมูลให้ทีม
 ปฏิบัติการฯ นำข้อมูลไปจัดทำแผนครว้เวียนโดยใช้ เมนูแก้จน (อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน) ของ
 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนครว้เวียน
 เพื่อแก้ไขปัญหามาตามสภาพปัญหาของแต่ละบุคคล/ครว้เวียนต่อไป

๒.๒ การมอบหมายแนวทางการแก้ไขปัญหา

ศจพ.อ. จัดประชุมเพื่อบูรณาการให้ความช่วยเหลือครว้เวียนเป้าหมาย ด้วยการ
 ชี้เป้าหมายการแก้ไขปัญหมาให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แก้ไขปัญหา โดยนำเมนูแก้จนซึ่งเป็น
 แนวทางของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในแต่ละระดับไป
 ประยุกต์ใช้ (อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน) ในการทำแผนครว้เวียนเพื่อให้ความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับ
 สภาพปัญหาในแต่ละมิติ พัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตครว้เวียนเป้าหมายให้ดีขึ้นกว่าเดิม และพัฒนา
 นำไปสู่ความ “ยั่งยืน” ต่อไป

๓. ดำเนินการแก้ไขตามมิติความขัดสนหรือตามสภาพปัญหาของบุคคล

ทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายจาก ศจพ.อ. ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นรายครัวเรือนหรือรายบุคคลแบบพุ่งเป้าและตรงตามสภาพปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จในระดับอำเภอ ทั้งนี้ หากสภาพปัญหาของครัวเรือนเกินศักยภาพระดับอำเภอ ให้ส่งต่อไปยังศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

๔. การติดตามการดำเนินงานในระดับพื้นที่

ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธาน คจพ.จ. ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ บริการจัดการโดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ ศจพ. โดยจัดทำ Road Map ในการ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๔.๒ เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

๔.๓ บูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

๔.๔ แต่งตั้งคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาแต่ละมิติ/รับผิดชอบดูแลครัวเรือนเป้าหมาย/แบ่งพื้นที่ติดตามการดำเนินงาน

๔.๕ ติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือนในที่ประชุมคณะกรรมการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ

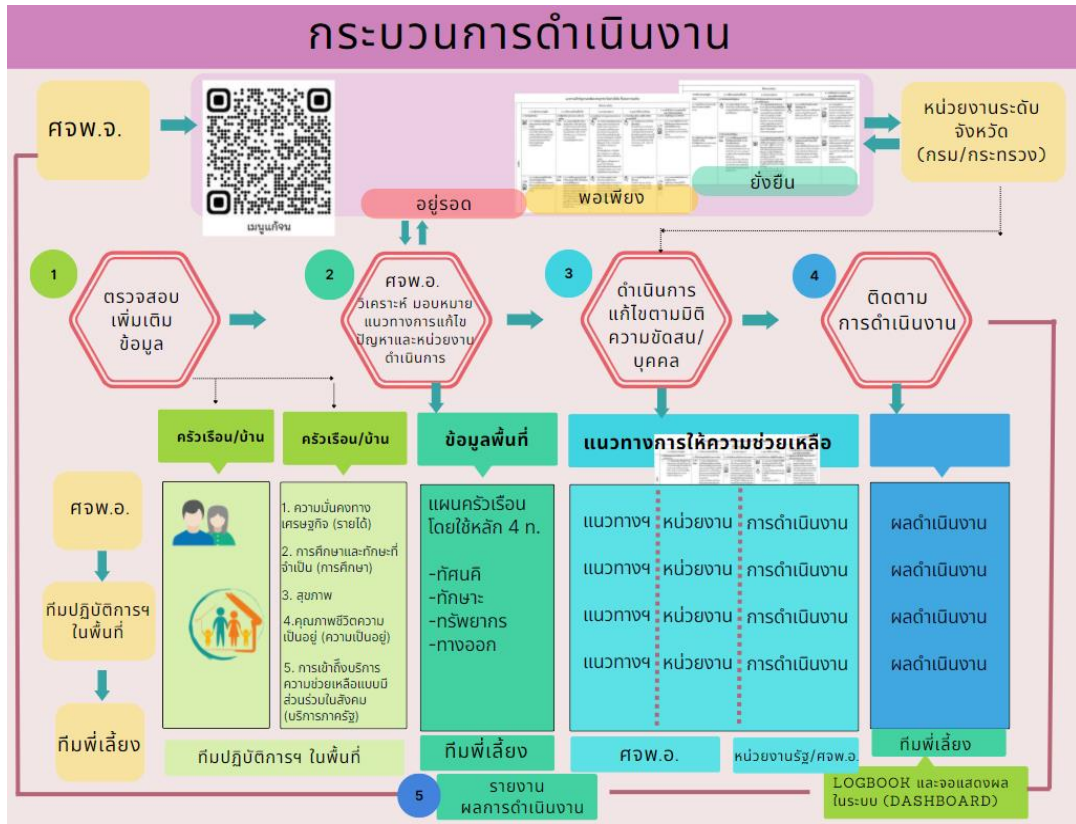
๕. การรายงานผลการดำเนินงาน

๕.๑ ทีมปฏิบัติการฯ และทีมพี่เลี้ยงจะบันทึกผลการให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหาของบุคคล/ครัวเรือนในระบบ TPMAP Logbook ทุกครั้งที่ให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือนและฝ่ายเลขานุการ คจพ.จ.ตร. จะติดตามผลความคืบหน้าจากระบบ TPMAP Logbook และสรุปรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และกรมฯ ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกเดือน โดยนำข้อมูลจาก Dashboard ของระบบ TPMAP Logbook มาสรุปนำเสนอผู้บริหารทุกระดับ

๕.๒ ในระดับส่วนกลางคณะกรรมการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อชจพ.) จะติดตามผลการดำเนินงานจากผู้ตรวจราชการ ดังนี้

- ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย   กำกับติดตามภาพรวม
- ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง   กำกับติดตามปลัดจังหวัด นายอำเภอ
- ผู้ตรวจราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น   กำกับติดตาม ท้องถิ่นจังหวัด
- ผู้ตรวจราชการกรมการพัฒนาชุมชน   กำกับติดตาม พัฒนาการจังหวัด

แผนภาพที่ ๓ - ๖ กระบวนการดำเนินงาน ศจพ.จ.ตร.

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตราด

ผลจากการสัมภาษณ์: ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นบุคลากรภาครัฐที่เป็นส่วนหนึ่งของศจพ.ในระดับต่างๆของจังหวัดตราด ซึ่งมีความรู้ และเป็นผู้ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการขจัดความยากจน เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการดำเนินการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ศจพ.จ.ตร. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษารั้งนี้ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการดำเนินงาน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของ ศจพ.จ.ตร. ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะที่สอดคล้องกัน โดยสามารถระบุเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

จุดแข็งของ ศจพ.จ.ตร.

๑. มีกลุ่มเป้าหมาย (ครัวเรือนยากจน) ในการดำเนินการจัดความยากจนที่ชัดเจน จากข้อมูลที่มีในระบบ TPMPAP ทำให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเป้า

๒. มีกลไกการขับเคลื่อนครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติ

๓. มีขั้นตอนการดำเนินงานชัดเจน

๔. มี Road Map ระบุช่วงเวลาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานชัดเจน

๕. ศจพ.จ.ตร. แต่งตั้งคณะทำงานในหลายระดับ หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยเข้าร่วมเป็นคณะทำงานทำให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในมิติต่าง ๆ มีการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย ทำให้สามารถให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุม

๖. จังหวัดตราดมีผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น ที่ให้ความสำคัญกับความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนทั้งยังมีศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือและดำเนินการจัดความยากจน จึงทำให้การขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ เป็นไปได้ด้วยความราบรื่น

จุดอ่อนของ ศจพ.จ.ตร.

๑. ไม่มีงบประมาณสนับสนุนงบในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน และหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือครัวเรือนยากจนมีระเบียบฯ ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือ เช่น มิติด้านความเป็นอยู่ กรณีครัวเรือนตึกเกณฑ์ตัวชี้วัดครัวเรือนไม่มีความมั่นคง ในที่อยู่อาศัยฯ เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือตามระเบียบฯ ของหน่วยงาน

๒. การลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนและแก้ไขปัญหาแก่ครัวเรือนยากจนเป้าหมายบางครัวเรือนแก้ไขปัญหายาก เนื่องจากมีทัศนคติเป็นลบ ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ

๓. การแก้ไขปัญหาให้ครัวเรือนยากจนมีห้วงระยะเวลาจำกัดและรีบเร่ง จึงทำให้บางครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือเพียงในเบื้องต้น ซึ่งต้องติดตามให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องต่อไป

๔. ตัวชี้วัดบางอย่างไม่ตรงกับ มิติที่ให้การช่วยเหลือ เช่น ผู้ที่เจ็บป่วยต่าง ๆ (เบาหวาน ความดัน ตีตเดียว เป็นต้น) ควรจะจัดให้อยู่ในมิติด้านสุขภาพ แต่ไปจัดอยู่ใน มิติด้านอื่นฯ

๕. แม้จะมีการแต่งตั้งหัวหน้าส่วนราชการในระดับจังหวัดทุกกระทรวงเข้าเป็นคณะทำงาน แต่แต่ละหน่วยงานไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการของ ศจพ. รวมถึงกระทรวงต้นสังกัดไม่ได้สั่งการด้วยความชัดเจนให้หัวหน้าส่วนราชการสนับสนุนการดำเนินงานของ ศจพ. และไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดใดๆไว้ ยกเว้นกระทรวงมหาดไทยที่มีการสั่งการในทุกระดับ ทำให้การปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องอาศัยภาคีเครือข่ายในการดำเนินการเป็นส่วนมาก

โอกาสของ ศจพ.จ.ตร.

๑. การขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดความยากจนเป็นนโยบายหลักของรัฐบาล และเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้ ศจพ.ทุกระดับดำเนินการขับเคลื่อนการจัดความยากจนในระยะต่อไป โดยมีมุ่งแก้ไขปัญหาความยากจนแบบพุ่งเป้าในครัวเรือน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจน (เมนูแก้จน) เพื่ออำนวยความสะดวกให้คณะทำงานในพื้นที่ทุกระดับได้นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการทำแผนครัวเรือน

ช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงให้ความสำคัญทำให้โครงการมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง

๒. จังหวัดตราด มีภาคเอกชนที่มีศักยภาพสูงและยินดีให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานของ ศจพ. โดยเฉพาะการสงเคราะห์เรื่องการดำรงชีพ เช่น ถูยั้งชีพ เครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์ดำรงชีพของผู้สูงอายุ เมล็ดพันธุ์ผัก เป็นต้น

อุปสรรคของ ศจพ.จ.ตร.

๑. มีการเสนองานที่มีลักษณะคล้ายกัน มาให้หน่วยงานระดับพื้นที่ทำ ทำให้ผู้ปฏิบัติสับสน เช่น ข้อมูลใน Thai QM

๒. ระบบการใช้งาน TP MAP ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือเนคเทค มีขั้นตอนในการใช้งานที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของทีมพี่เลี้ยงหรือทีมปฏิบัติการฯ

๓. มีข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้ เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลบางอย่างสามารถทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ตรงเป้ายิ่งขึ้น

๔. แม้จะมีการบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนโดยหน่วยงานต่าง ๆ โดยที่รัฐบาลกำหนดให้ทุกกระทรวงสนับสนุนการดำเนินงานของ ศจพ. ในทุกระดับ แต่ยังคงขาดการสั่งการที่ชัดเจนในเนื้องาน และงบประมาณ ที่ให้หัวหน้าส่วนราชการในระดับจังหวัด รวมถึง อปท. ในพื้นที่ดำเนินการตามนโยบาย เมื่อถึงเวลาปฏิบัติงานจึงกลายเป็นปัญหาที่ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอท้องถิ่น ต้องแสวงหาทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายมาดำเนินการตามนโยบาย จึงทำให้ความสำเร็จของการดำเนินงานของแต่ละจังหวัด/อำเภอ ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่เท่าที่ควร นอกจากนี้บางหน่วยงานที่มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือในมิติต่าง ๆ ยังคงได้รับงบประมาณเท่าเดิม จึงทำให้ไม่สามารถสนับสนุนการขจัดความยากจนได้เพิ่มขึ้น

แนวทางการดำเนินงานของ ศจพ. จังหวัดอื่นๆที่ประสบความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ชัยนาท “ชัยนาท วัด รัฐ ราษฎร์ กาชาด ร่วมใจ ขจัดปัญหาความยากจน”

จังหวัดชัยนาทเป็นตัวอย่างจังหวัดที่ ศจพ.จ. ประสบความสำเร็จ มีหน่วยงานเจ้าภาพรับผิดชอบการปรับปรุง ซ่อมแซม ก่อสร้างบ้านให้ครัวเรือนเป้าหมายในระบบ TP MAP ได้ดำเนินการครบ ๑๒๑ หลัง โดยมีปัจจัยความสำเร็จ ดังนี้

๑. ระดับผู้บริหาร ที่เห็นความสำคัญของนโยบายรัฐบาลและภารกิจของกระทรวงมหาดไทย จึงประกาศเจตนารมณ์ในการขับเคลื่อนการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็น “วาระจังหวัด” ภายใต้แนวคิด

“ชัยนาท วัด รัฐ ราษฎร์ กาชาดร่วมใจ ขจัดปัญหาความยากจน” มีการกำกับ ติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. มีกลไกในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน บุคลากรที่ขับเคลื่อนมีความเข้าใจในเนื้อหาและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สนับสนุนการขับเคลื่อน ศจพ.จ. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ข้อมูลและเป้าหมายมีความชัดเจน มีการปรับปรุงข้อมูลในระบบตลอดเวลา

๔. มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตามภารกิจของแต่ละหน่วย ทำให้สามารถระดมทรัพยากรในการช่วยเหลือเป้าหมายให้อยู่รอดอย่างพอเพียงและยั่งยืน มีการประสานงานผ่านกลไกประชารัฐ+วัด+สื่อมวลชน ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้แนวคิด “ชัยนาท วัด รัฐ ราษฎร์ กาชาดร่วมใจ ขจัดปัญหาความยากจน”

๕. การติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลไกอย่าง ศจพ.จ. และ ศจพ.อ. ในการติดตามประเมินผล และโดยการลงพื้นที่และการติดตามทางระบบ TPMAP Log Book ของผู้บริหาร

๖. มีการสร้างความรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของ ศจพ.จ. ทั้งในด้านนโยบาย และผลงานของ ศจพ.ในระดับต่างๆผ่านการประชาสัมพันธ์

จากการที่ ศจพ.จ.ชัยนาท ได้บูรณาการผ่านกลไกประชารัฐ+วัด+สื่อมวลชนในการ ให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๒,๓๕๓ ครัวเรือน การปรับปรุง ซ่อมแซม ก่อสร้างบ้านให้ครัวเรือนเป้าหมายในระบบ TPMAP ได้ดำเนินการครบ ๑๒๑ หลัง โดย ปัจจัยความสำเร็จในการขจัดความยากจนฯ ที่เป็นรูปธรรมของจังหวัดชัยนาท เกิดจากผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาทได้ให้ความสำคัญกับนโยบาย จึงได้ประกาศเป็นวาระจังหวัดภายใต้แนวคิด “ชัยนาท วัด รัฐ ราษฎร์ กาชาดร่วมใจ ขจัดปัญหาความยากจน” มีเป้าหมายชัด บูรณาการรอบด้าน บุคลากรมีศักยภาพ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง และที่สำคัญมีทีมติดตาม กำกับดูแล และประเมินผลอย่างต่อเนื่องทั้งการลงพื้นที่ปฏิบัติงานและการติดตามผ่านระบบ TPMAP

แผนภาพที่ ๓ - ๗ ชัยนาท วัด รัฐ ราษฎร์ กาชาดร่วมใจ ขจัดปัญหาความยากจน

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตราด

แนวทางการดำเนินงานของ ศจพ.จ.พังงา “เดือดร้อนมีปัญหา บอกผู้ว่าจำเริญ”

จังหวัดพังงาเป็นตัวอย่างจังหวัดที่ ศจพ.จ. ประสบความสำเร็จเป็น ๑ ใน ๕ จังหวัดจังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอผลการดำเนินงานการขับเคลื่อน ศจพ. ต่อคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕ จังหวัดพังงา มีครัวเรือนเป้าหมายตามระบบ TP MAP ๒,๖๐๖ ครัวเรือน ผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาได้แล้ว ๒,๕๒๕ ครัวเรือน และอยู่ระหว่างการติดตามผล ๘๒ ครัวเรือน โดย Model “เดือดร้อนมีปัญหา บอกผู้ว่าจำเริญ” มีการดำเนินงานดังนี้

๑. การจับคู่แก๊ง การช่วยเหลือระหว่าง วัด / มัสยิด / โบสถ์คริสต์กับครัวเรือนในตำบล TP MAP ภายใต้โครงการทานบุญจากวัด / มัสยิด / โบสถ์คริสต์ สู่ชุมชน (๑ ศาสนสถาน ๑ ตำบล TP MAP)

๒. การจับคู่บุคคล (Buddy แก๊ง) กลุ่มคนที่ให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมาย โดยเน้นให้คนในชุมชนช่วยเหลือดูแลครัวเรือนเป้าหมายทุกมิติ ผ่านโครงการสตรี / คหบดี ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน (๑ องค์กรสตรี ๑ ตำบล TP MAP)

๓. มอบหมายหน่วยงานราชการในพื้นที่ให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมายตามภารกิจงาน Function ผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลของหมอแก๊งที่เป็นตัวกลางในการประสานความช่วยเหลือต่าง ๆ ให้กับครัวเรือนเป้าหมาย โดยมุ่งมั่นแก้ไขความยากจนให้มีศักยภาพในการพัฒนา

๔. การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือครัวเรือน TP MAP ระดับอำเภอโดยได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน / ภาคประชาสังคม / ภาคประชาชน / ภาคสื่อมวลชน ร่วมบริจาคหรือทอดผ้าป่าหรือมอบวัสดุสิ่งของอุปโภคบริโภคให้กับครัวเรือน

แผนภาพที่ ๓ - ๘ การขับเคลื่อนตาม Model “เดือดร้อนมีปัญหา บอกผู้ว่าจำเริญ”

Model การขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดพังงา

ที่มา : รายงานสรุปผลการดำเนินงาน “การขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การขับเคลื่อนตาม Model “เดือดร้อนมีปัญหา บอกผู้ว่าจำเริญ” ของจังหวัดพังงา มีปัจจัยความสำเร็จดังนี้

๑. ระดับผู้บริหาร ที่เห็นความสำคัญของนโยบายรัฐบาลและภารกิจของกระทรวงมหาดไทย จึงประกาศเจตนารมณ์ในการขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็น “วาระจังหวัด” มีการกำกับ ติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. มีกลไกในการขับเคลื่อนที่ชัดเจน บุคลากรที่ขับเคลื่อนมีความเข้าใจในเนื้อหาและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๓. มีนวัตกรรม ได้แก่ “หมอแก๊ง” คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจาก ศจพ.อ. ให้ดูแลครัวเรือนเป้าหมายอย่างใกล้ชิดแบบ Intensive Care ภายใต้เงื่อนไข “ข้าราชการ ๑ คน รับผิดชอบ ๑ ครัวเรือน” มีหน้าที่สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากทีมพี่เลี้ยง สังเคราะห์พัฒนาประเด็นเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอในการออกแบบความช่วยเหลือ จำยาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของครัวเรือนเป้าหมาย แบบ “ตัดเสื้อพอดีตัว” ดูแล ติดตามให้คำแนะนำครัวเรือนให้คนในครัวเรือนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ในกรณีหมอแก๊ง (ข้าราชการ) มีการโยกย้าย / เกษียณ / ย้ายออกนอกพื้นที่ ให้แต่งตั้งบุคคลอื่นรับหน้าที่ดูแลครัวเรือนต่อไป

๔. มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตามภารกิจของแต่ละหน่วย และบูรณาการกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคผู้นำศาสนา ภาคเอกชน ภาคประชาชนทำให้สามารถระดมทรัพยากรในการช่วยเหลือเป้าหมายให้อยู่รอดอย่างพอเพียงและยั่งยืน

๕. การติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลไกอย่าง ศจพ.จ. และ ศจพ.อ. ในการติดตามประเมินผล และโดยการลงพื้นที่และการติดตามทางระบบ TPMAP Log Book ของผู้บริหาร

จากการที่ ศจพ.จ.พังงา ได้บูรณาภาคีเครือข่าย ให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมาย ได้จำนวน ๒,๕๒๕ ครัวเรือน จากครัวเรือนเป้าหมายตามระบบ TPMAP ๒,๖๐๖ ครัวเรือน โดย ปัจจัยความสำเร็จในการขจัดความยากจนฯ ที่เป็นรูปธรรมของจังหวัดพังงา เกิดจากผู้ว่าราชการ จังหวัดพังงาได้ให้ความสำคัญกับนโยบาย จึงได้ประกาศเป็นวาระจังหวัดภายใต้ Model “เดือดร้อน มีปัญหา บอกผู้ว่าจำเริญ” การสร้างนวัตกรรม ได้แก่ “หมอแก้จน” และการบูรณาการกับภาคี เครือข่ายในพื้นที่

สรุป

นโยบายขจัดความยากจน เป็นนโยบายที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ความสำคัญ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ คือ นโยบายหลักที่ ๗ การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก นโยบายหลักที่ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย นโยบายเร่งด่วนที่ ๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน และ นโยบายเร่งด่วนที่ ๒ เรื่อง การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

เพื่อดำเนินนโยบายขจัดความยากจนให้เป็นรูปธรรมจึงมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัด ความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ใน ระดับต่าง ๆ ขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงาน และมี คณะกรรมการขจัดความยากจนและพัฒนาคน ทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) เพื่อขับเคลื่อน ศจพ. นำนโยบาย ขจัดความยากจนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้ เป้า (TPMAP) ที่ได้รับการพัฒนาโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) เป็นข้อมูลเพื่อดำเนิน นโยบายบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

ในส่วนของจังหวัดตราด มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุก ช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) เพื่อเป็นกลไกการ ขับเคลื่อนการขจัดความยากจนในระดับจังหวัด โดยกำหนดให้การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นวาระ สำคัญของจังหวัด และมีวิสัยทัศน์ คือ “คนตราด อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน” เป็นเป้าหมาย มีการ ดำเนินการขับเคลื่อนโดยจัดตั้งกลไก ศจพ. ในระดับ อำเภอ ตำบล ท้องถิ่น มีทีมปฏิบัติการฯ ทีมพี่เลี้ยง และ พ่อเลี้ยง-แม่เลี้ยง เพื่อเป็นกลไกในการดูแลแก้ไขปัญหาความยากจนในแต่ละครัวเรือน ใช้หลัก ๔ ท (ทศนคติ ทักษะ ทรัพยากร ทางออก) เพื่อวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาทางแก้ไข ปัญหาความยากจนของครัวเรือนในจังหวัดตราดได้อย่างตรงเป้า และบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาความยากจน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้นโยบายขจัดความยากจนที่ขับเคลื่อนโดย ศจพ.จ.ตร. มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงมีการสัมภาษณ์บุคลากรที่มีความเกี่ยวข้อง มีความรู้และประสบการณ์ใน การขจัดความยากจนเพื่อวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของ ศจพ.จ.ตร. เพื่อให้ สามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ศจพ.จ.ตร. ได้อย่างถูกต้อง โดยพบว่าจุดแข็งของ ศจพ.จ.ตร. คือ มีเป้าหมายชัดเจน มีกลไกการขับเคลื่อนครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่ระดับนโยบายถึง

ระดับปฏิบัติ มีขั้นตอนการ มี Road Map ระบุช่วงเวลาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานชัดเจน มีการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย ทำให้สามารถให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุม และมีผู้นำที่มีศักยภาพ ในขณะที่จุดอ่อนของ ศจพ.จ.ตร. คือการที่ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ปัญหาทัศนคติที่ต้องใช้ระยะเวลา แต่แผนโครงการมีห้วงระยะเวลาจำกัดและรีบเร่ง จึงทำให้บางครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือเพียงในเบื้องต้น ซึ่งต้องติดตามให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องต่อไป ศจพ.จ.ตร. มีโอกาสจากการสร้างพันธมิตรกับภาคเอกชนที่มีศักยภาพสูงในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ศจพ.จ.ตร. ยังคงมีอุปสรรคในการทำงานคือ ระบบการใช้งาน TPMAP มีขั้นตอนในการใช้งานที่ยุ่งยากซับซ้อน และมีข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการจัดความยากจนรวมไปถึง การขาดการสั่งการที่ชัดเจนในเนื้องาน และงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาการดำเนินการของ ศจพ.จ. ที่ประสบความสำเร็จของจังหวัดชัยนาท และจังหวัดพังงามาวิเคราะห์เพื่อนำมาประยุกต์ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ศจพ.จ.ตร. ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ ๔

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการขจัดความยากจนของรัฐบาลในการดำเนินงานที่ผ่านมา ๒) เพื่อประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการขจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด และวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล โดยใช้วิธีการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยค้นคว้าแนวทางที่ประสบความสำเร็จของศพ.จังหวัดอื่น ๆ โดยศึกษาแนวทาง ปัญหาอุปสรรคและผลลัพธ์ ของการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานของจังหวัดตราด รวมไปถึงปัจจัยที่มีส่วนในการสนับสนุนการดำเนินงาน และใช้วิธีสัมภาษณ์คณะกรรมการ ศจพ.ระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ ในเชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในส่วนท้ายของบทที่ ๒ ซึ่งได้มีการประมวลการนำเสนอในบทที่ ๔ นี้โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์เป็น ๓ ส่วนได้แก่ ส่วนที่ ๑ การวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ. โดยใช้ SOAR Analysis ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. โดยใช้ SOAR Analysis และส่วนที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพแนวทางการขจัดความยากจนของจังหวัดตราด

การวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ. โดยใช้ SOAR Analysis

จากการวิเคราะห์ ศจพ. โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารอย่างเป็นทางการที่เชื่อถือได้ โดยใช้ SOAR Analysis พบว่า

จุดแข็ง (Strengths) ของ ศจพ. คือ การที่รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการขจัดความยากจน โดยไม่ได้มองความยากจนในแง่ของรายได้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงมิติอื่น ๆ ทำให้แก้ไขปัญหาความยากจนได้ตรงจุด และมีการบริหารจัดการองค์กรหลักในการแก้ไขปัญหาความยากจน คือ ศจพ. ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ มีการแต่งตั้ง ศจพ. เป็นคณะกรรมการหลักซึ่งมีผู้บริหารระดับสูงและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารมาดำรงตำแหน่ง

นอกจากนี้ ศจพ. ยังมีทรัพยากรบุคคลมีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โดยการดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ทำให้แก้ไขปัญหาความยากจนได้ตรงจุด เช่น ให้องค์กรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ช่วยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนมิติด้านสุขภาพ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ช่วยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนมิติด้านความเป็นอยู่ ด้านรายได้ เป็นต้น

โอกาส (Opportunities) ของ ศจพ. ศจพ.สามารถสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่าย และองค์กรและผู้สนับสนุนที่มีความสนใจในการช่วยเหลือคนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ความยากจนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงาน และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโครงการและส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการสร้างทางนโยบายที่สนับสนุนในการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยของส่วนราชการต่าง ๆ

ความคาดหวัง (Aspirations) ของ ศจพ. การแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดความยากจนในมิติต่าง ๆ ครอบคลุมคนทุกเพศทุกวัย ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีโดยมุ่งหวังให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้สร้างสถานะที่ยั่งยืนและมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างโอกาสในการศึกษาและพัฒนาทักษะสำหรับคนทุกช่วงวัย สร้างสถานะที่เสมอภาคและยุติธรรมในสังคม และลดความเหลื่อมล้ำด้วยการสร้างหลักประกันทางสังคมแบบมุ่งเป้า

ผลลัพธ์ (Results) ของการดำเนินงานของ ศจพ. ผลการดำเนินงานในภาพรวมจากการลงพื้นที่ของ ศจพ. ในระดับต่างๆ (ศจพ.จ.,ศจพ.อ.) ทีมปฏิบัติการฯ และทีมพี่เลี้ยง เพื่อขับเคลื่อนการจัดความยากจน ในระดับพื้นที่ ในภาพรวมทั้ง ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย "อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน" พบว่ามีผลการดำเนินงานดังนี้

ด้านมิติสุขภาพ มีครัวเรือนเป้าหมายที่พบสภาพปัญหา จำนวน ๑๔๙,๙๗๐ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประสบปัญหา คนอายุ ๖ ปีขึ้นไป ไม่ออกกำลังกาย และการใช้ยาไม่เหมาะสม (ศจพ.อ.) ได้บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ได้ร่วมกันให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ตามสภาพปัญหา และสนับสนุนงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น การจัดหาอุปกรณ์การกีฬาเพื่อคนในชุมชน

ด้านมิติความเป็นอยู่ มีครัวเรือนเป้าหมายที่พบสภาพปัญหา จำนวน ๑๔๖,๘๕๐ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประสบปัญหา ครัวเรือนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพไม่คงทนถาวร เนื่องจาก ครัวเรือนมีรายได้น้อยไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุง ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การจัดบ้านเรือนไม่ถูกสุขลักษณะ มีน้ำอุปโภค บริโภคไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีระบบน้ำประปา ไม่มีแหล่งน้ำ หรือแหล่งน้ำต้นทุน เป็นต้น (ศจพ.อ.) ได้บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการชี้เป้าหมายครัวเรือนเพื่อให้ความช่วยเหลือ ร่วมผนึกกำลังในการแก้ไขปัญหาของครัวเรือนที่ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพไม่คงทนถาวร ที่มีจำนวน ๒๔,๕๔๒ ครัวเรือน โดยมีเจ้าภาพสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ จำนวน ๒๐,๖๔๙ ครัวเรือน และอยู่ระหว่างการประสานเจ้าภาพดำเนินการให้ความช่วยเหลือ จำนวน ๔,๐๗๒ ครัวเรือน

ด้านมิติการศึกษา มีครัวเรือนเป้าหมายที่พบสภาพปัญหา จำนวน ๑๕๓,๑๘๖ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประสบปัญหา คนอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี อ่าน เขียนภาษาไทย / คิดเลขอย่างง่ายไม่ได้ เนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนไม่ดีทำให้ไม่ได้รับการศึกษา หรือเข้ารับการศึกษาแต่ออกกลางคัน และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา เป็นต้น เด็กอายุ ๖ - ๑๔ ปี ไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ หรือ

ออกเรียนกลางคัน เนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (ศจพ.อ.) ได้บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการชี้เป้าหมายครัวเรือนเพื่อให้ความช่วยเหลือ ร่วมผนึกกำลังในการแก้ไขปัญหาของครัวเรือน เช่น ครู กศน. จัดกลุ่มสนใจ / อบรมให้ความรู้การอ่านเขียนเบื้องต้น เพื่อให้สามารถอ่าน เขียน ภาษาไทยอย่างง่ายได้ หรือสามารถอ่านฉลากยา อ่านข่าว หรือเรื่องราวเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้ เป็นต้น สำหรับเด็กอายุ ๖ - ๑๔ ปี ไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ผู้นำชุมชน ทีมพี่เลี้ยง ทีมปฏิบัติการฯ ร่วมกันค้นหาสาเหตุของการไม่ได้รับการศึกษาที่แท้จริง จากนั้นประสานหาทุนการศึกษาในกรณีที่ขาดแคลนทุนในการศึกษา หรือครู กศน. ซึ่งมีอยู่ในระดับตำบล ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนเพื่อให้เข้าสู่ระบบการศึกษา กศน. นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือการส่งเสริมการศึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

ด้านมิตินายได้ มีจำนวน ๓๒๑,๖๓๑ ครัวเรือน ซึ่งพบว่าเป็นสภาพปัญหาของครัวเรือนที่พบมากที่สุดจากการที่ทีมปฏิบัติการฯ วิเคราะห์สภาพปัญหา พบว่า เป็นครัวเรือนที่พัฒนาได้จำนวน ๒๘๑,๑๐๗ ครัวเรือน ครัวเรือนที่ต้องให้การสงเคราะห์ มีจำนวน ๕๘,๕๓๔ ครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานแล้ว รวมถึงเป็นผู้พิการ และส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่มีโรคประจำตัว ป่วยติดเตียงต้องได้รับการดูแล ศจพ.อ. ได้บูรณาการความร่วมมือเพื่อให้ความช่วยเหลือ ครัวเรือน โดยครัวเรือน "ประเภทพัฒนาได้" จะมีภาครัฐดำเนินการให้การสนับสนุนทั้งในด้านองค์ความรู้ การส่งเสริมทางเศรษฐกิจ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ครัวเรือนประเภทสงเคราะห์ จะมีการสนับสนุนเงินสงเคราะห์ และติดตามช่วยเหลือรายครัวเรือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านมิติการเข้าถึงบริการภาครัฐ มีครัวเรือนเป้าหมาย ๒,๓๐๐ ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและผู้พิการที่ไม่ได้รับการดูแล ไม่ได้รับสวัสดิการ ศจพ.อ. ได้บูรณาการความร่วมมือเพื่อให้ความช่วยเหลือในการจัดหาสวัสดิการและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด

จะเห็นได้ว่า ศจพ.อ. เป็นกลไกหลักในการแก้ไขปัญหาของ ศพจ. โดยผ่านการอำนวยการของ ศจพ.จ. แต่ละจังหวัด ในการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมายทั้ง ๖๕๓,๕๒๔ ครัวเรือน ๑,๐๒๘,๑๑๒ คน หน่วยงานได้ลงไปดำเนินการตามแนวทางการให้ความช่วยเหลือครบถ้วนทุกครัวเรือน โดยผลสัมฤทธิ์ พบว่า

๑. สามารถแก้ไขปัญหาได้แล้ว ๖๒๙,๕๘๘ ครัวเรือน
๒. รอติดตามผล ๔๘,๕๒๓ ครัวเรือน
๓. ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ๑,๐๔๕ ครัวเรือน

การแก้ไขปัญหาความยากจนยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุก ศจพ.จ. ได้มอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการ ศจพ.อ. ทีมปฏิบัติการฯ และภาคีการพัฒนา ร่วมกับทีมพี่เลี้ยงได้รับผิดชอบในการดูแลครัวเรือนเป้าหมายอย่างใกล้ชิดเพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดปัญหาตามมิติความขัดสนดังกล่าว ทั้งนี้ การจะพิจารณาว่าพ้นจากความจนหรือไม่นั้น อตจพ. จะได้ทำการประเมินครัวเรือนที่ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้นว่าบรรลุเป้าหมายการพัฒนา "อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน" หรือไม่เพื่อเป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชน ในการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ หากพบว่ามีความยากจนที่มีปัญหาความเดือดร้อน ทีมปฏิบัติการฯ และทีมพี่เลี้ยงสามารถเพิ่มข้อมูลในระบบ TPMAP ได้ตลอดเวลา เพื่อให้ ศจพ.อ.ดำเนินการบูรณาการภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ความช่วยเหลือให้ต่อไป

ตารางที่ ๔ - ๑ การวิเคราะห์ SOAR Analysis สำหรับ ศจพ.

สิ่งที่ต้องค้นหาในเชิงกลยุทธ์ Strategic Inquiry	จุดแข็ง Strengths	โอกาส Opportunities
	<p>S_๑ ความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหา</p> <p>S_๒ การมีนโยบายที่ชัดเจนและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>S_๓ การมีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน</p> <p>S_๔ องค์กรสามารถทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการขจัดความยากจน</p>	<p>O_๑ การสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่ายชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงาน</p> <p>O_๒ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโครงการ</p> <p>O_๓ โครงสร้างทางนโยบายที่สนับสนุนในการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย</p>
เจตนาหรือสิ่งดีที่อยากเห็นเพื่อการขจัดความยากจน Appreciate Intent	สิ่งที่เราต้องการจะเป็น/ แรงบันดาลใจ Aspirations	ผลลัพธ์ Result
	<p>A_๑ การสร้างสถานะที่ยั่งยืนและมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางเศรษฐกิจ</p> <p>A_๒ การสร้างโอกาสและพัฒนาทักษะสำหรับคนทุกช่วงวัย</p> <p>A_๓ การสร้างความเสมอภาคและยุติธรรมในสังคม</p>	<p>R_๑ ลดอัตราส่วนคนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ความยากจนในมิติต่าง ๆ</p> <p>R_๒ การเพิ่มศักยภาพและทักษะของคนทุกช่วงวัย</p> <p>R_๓ การสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงในระดับชุมชน</p>

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการจังหวัดตราด

การวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. โดยใช้ SOAR Analysis

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่คุณศึกษาได้ใช้วิธีสัมภาษณ์คณะกรรมการ ศจพ.ระดับต่าง ๆ ของจังหวัดตราดในเชิงลึก โดยใช้ SOAR Analysis พบว่า

จุดแข็ง (Strengths) ของ ศจพ.ตร. คือ ศจพ.จ.ตร.มีกลุ่มเป้าหมาย (ครัวเรือนยากจน) ในการดำเนินการขจัดความยากจนที่ชัดเจน จากข้อมูลที่มีในระบบ TPMAP ทำให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเป้า มีขั้นตอนการดำเนินงานชัดเจน และมี Road Map ระบุห้วงเวลาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานชัดเจน

ศจพ.จ.ตร. ยังมีกลไกการขับเคลื่อนครอบคลุมทุกระดับส่งผลให้การบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวดเร็ว ครบถ้วน ทัวถึง บรรลุเป้าหมาย "คนตราด อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน" ตั้งแต่ระดับนโยบาย ได้แก่ ศจพ.จ.ตร. ที่มี คจพ.จ.ตร. ทำหน้าที่บริหาร ศจพ.จ.ตร. เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน รวมทั้งบูรณาการแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ตลอดจนประสานการดำเนินงานร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

ระดับผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ศจพ.อ. ศจพ.ทม. ศจพ.ต. ที่มี คจพ.อ. คจพ.ทม. คจพ.ต. ทีมพี่เลี้ยง ที่มีหน้าที่ เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน รวมทั้งบูรณาการงาน โครงการ และ กิจกรรม ตลอดจนประสานการดำเนินงานร่วมกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจน การที่ ศจพ.จ.ตร. แต่งตั้งคณะทำงานในหลาย ระดับ หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยเข้าร่วมเป็นคณะทำงานทำให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไข ปัญหาในมิติต่าง ๆ มีการบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย ทำให้สามารถให้ความ ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้ในการแต่งตั้ง คจพ. ในระดับต่าง ๆ จังหวัด ตราดได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบทีมปฏิบัติการเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยการตั้งทีมพี่เลี้ยง - แม่เลี้ยง ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ โดยมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการ เป็น พี่เลี้ยง - แม่เลี้ยง ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของแต่ละครัวเรือนอย่างใกล้ชิด ทำให้ทุกหน่วยงานในจังหวัดมีหน้าที่ ช่วยสนับสนุนการแก้ไขความยากจนของจังหวัดตราดอย่างเต็มที่ ทำให้มีคณะทำงานที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุก ช่วงวัย อีกทั้งจังหวัดตราดยังมีผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับความเดือดร้อนของ พี่น้องประชาชนทั้งยังมีศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือและดำเนินการจัดความยากจน จึงทำให้ การขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ เป็นไปได้ด้วยความราบรื่น

โอกาส (Opportunities) ของ ศจพ.จ.ตร. ศจพ.จ.ตร. มีการขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็ง และได้รับการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างเต็มที่จากทุก ภาคส่วน เนื่องจากการจัดความยากจนถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ทำให้ ศจพ.จ.ตร. ได้โอกาส ในการรับเงินทุนและทรัพยากรที่สนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ซึ่งจังหวัดตราด มี ภาคเอกชนที่มีศักยภาพสูงและยินดีให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. โดยเฉพาะการ สงเคราะห์เรื่องการดำรงชีพ เช่น ถูยั้งชีพ เครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์ดำรงชีพของผู้สูงอายุ เมล็ดพันธุ์ผัก เป็นต้น ทั้งยังมีโอกาสในการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและสังคมท้องถิ่นเพื่อ สนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งจังหวัดตราดยังมีผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่น ที่ให้ความสำคัญกับความ กับการจัดความยากจน

ความคาดหวัง (Aspirations) ของ ศจพ.จ.ตร. ศจพ.จ.ตร. ต้องการการแก้ไขปัญห ความยากจนของคนตราดในทุกมิติอย่างยั่งยืน และเพิ่มความสามารถของ ศจพ.จ.ตร. ในการให้ความ ช่วยเหลือแก่ครัวเรือนยากจนในแต่ละมิติ และตามตัวชี้วัดที่กำหนด และมีความมุ่งหวังให้ครัวเรือน ยากจนสามารถพึ่งพิงตัวเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผลการแก้ไขปัญห ความยากจนในจังหวัดตราดมีความยั่งยืนในแต่ละครัวเรือน

ผลลัพธ์ (Results) ของการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. จังหวัดตราด เป็น ๑ ใน ๕ จังหวัด ที่ได้นำเสนอผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ในฐานะที่มีผล การขับเคลื่อนการจัดความยากจนเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

จากข้อมูลในระบบ TPMP พบว่าจังหวัดตราดมีครัวเรือนที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ จำนวน ๔๖๖ ครัวเรือน ทีมพี่เลี้ยงส่งต่อข้อมูลให้ทีมปฏิบัติการฯ บันทึกข้อมูลในระบบ TPMP

Logbook ครบทุกครัวเรือน ๑๐๐% เพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนถูกต้องและใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้การลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือและเยี่ยมครัวเรือนจะบันทึกกิจกรรมใน TPMAP Logbook ด้วยทุกครั้ง โดยจังหวัดตราดมีครัวเรือนยากจนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

๑. มิติสุขภาพ มีจำนวน ๗๓ ครัวเรือน ๑๑๐ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป พบว่า ประสบปัญหาการออกกำลังกายไม่สม่ำเสมอ สาเหตุมาจาก เป็นผู้สูงอายุไม่ค่อยมีเวลาในการออกกำลังกาย มีวิธีการแก้ไข จัดกิจกรรมออกกำลังกายในชุมชนเป็นประจำทุกสัปดาห์

๒. มิติความเป็นอยู่ มีจำนวน ๑๘๐ ครัวเรือน ๒๖๓ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป พบว่า ประสบปัญหาบ้านเรือนไม่สะอาด ไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่เป็นระเบียบ สาเหตุมาจาก ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะในครัวเรือน

๓. มิติการศึกษา มีจำนวน ๙๒ ครัวเรือน ๑๓๓ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป พบว่า ประสบปัญหาไม่ได้เข้าศึกษาต่อการศึกษาภาคบังคับ อ่านหนังสือ และเขียนหนังสือไม่ได้ สาเหตุมาจาก เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามเกณฑ์ได้แล้ว

๔. มิติรายได้ มีจำนวน ๑๙๗ ครัวเรือน ๒๘๗ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป พบว่า ประสบปัญหารายได้เฉลี่ยครัวเรือนน้อยกว่า ๓๘,๐๐๐ บาท / ปี สาเหตุมาจาก เป็นผู้สูงอายุอาชีพที่ทำมีรายได้ไม่แน่นอน ไม่มั่นคง

๕. มิติการเข้าถึงบริการภาครัฐ มีจำนวน ๒ ครัวเรือน ๓ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป พบว่าประสบปัญหา ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล สาเหตุมาจาก ลูก / ครอบครัวไปทำงานต่างจังหวัดทำให้ไม่มีคนดูแล

จากการที่ ศจพ.อ. ในจังหวัดตราด ดำเนินการตามที่ ศจพ.จ.ตร. สั่งการ โดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมภาคการศึกษา ภาคการศาสนาภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน ในการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมายทั้ง ๔๖๖ ครัวเรือน หน่วยงานได้ลงไปดำเนินการตามแนวทางการให้ความช่วยเหลือครบแล้วทุกครัวเรือน โดยผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมพบว่า มีการบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนเป้าหมายตามแผนครัวเรือน และดำเนินการบันทึกผลการแก้ไขปัญหาในระบบ Logbook (TPMAP) ครบทุกครัวเรือน ร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๔ - ๒ การวิเคราะห์ SOAR Analysis สำหรับ ศจพ.จ.ตร.

สิ่งที่ต้องค้นหาในเชิงกลยุทธ์	จุดแข็ง Strengths	โอกาส Opportunities
Strategic Inquiry	S _๑ คณะทำงานมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดความยากจน S _๒ การมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด S _๓ มีข้อมูลและระบบที่เชื่อถือได้	O _๑ ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ เนื่องจากเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญ O _๒ ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน O _๓ การสร้างภาคีเครือข่ายในท้องถิ่น
เจตนาหรือสิ่งดีที่อยากเห็นเพื่อการจัดความยากจนจังหวัดตราด	สิ่งที่เราต้องการจะเป็น/แรงบันดาลใจ Aspirations	ผลลัพธ์ Result
Appreciate Intent	A _๑ จัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืน	R _๑ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ครัวเรือนยากจนจำนวน ๔๖๖ ครัวเรือน

	A _๖ เพิ่มความสามารถในการให้ความช่วยเหลือแก่ครัวเรือนยากจน	และจำนวนคนจนรวม ๖๙๙ คน ตามเป้าหมายที่กำหนด
--	--	--

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการจังหวัดตราด

การเพิ่มประสิทธิภาพแนวทางการขจัดความยากจนของ ศจพ.จ.ตร.

สมัยศ นาวิการ (๒๕๔๙ อ้างถึงใน นลพรรณ บุญฤทธิ์, ๒๕๕๘) ได้เสนอปัจจัย ๗ ประการ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร มีดังนี้

๑. กลยุทธ์ (Strategy) เกี่ยวกับการกำหนดเป็นภารกิจ การพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน ในองค์กร โอกาส และอุปสรรคภายนอกองค์กร เป็นแผนปฏิบัติการ ที่อธิบายถึงการจัดสรรทรัพยากร และกิจกรรมที่เหมาะสม ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

๒. โครงสร้าง (Structure) โครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมจะช่วยให้การปฏิบัติงาน

๓. ระบบ (System) ระบบขององค์กรจะทำให้บรรลุเป้าหมาย

๔. แบบ (Style) แบบของการบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

๕. บุคลากร (Staff)

๖. ความสามารถ (Skill)

๗. ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร (Shared value)

เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ศจพ.จ.ตร. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขจัดความยากจน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

๑. กลยุทธ์ (Strategy) เมื่อพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคภายนอกของ ศจพ.จ.ตร. พบว่าจุดแข็งของ ศจพ.จ.ตร. ที่ทำให้การดำเนินการขจัดความยากจนมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีเป้าหมาย (ครัวเรือนยากจน) ในการดำเนินการขจัดความยากจนที่ชัดเจน จากระบบ TPMAP มีกลไกการขับเคลื่อนครอบคลุมทุกระดับ มีขั้นตอนการดำเนินงานและช่วงเวลาในการขับเคลื่อนชัดเจน มีพันธมิตรในการทำงานทำให้เกิดการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาในมิติต่าง ของภาครัฐและภาคีเครือข่าย หน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่ทำให้การทำงานของ ศจพ.จ.ตร. มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ศจพ.จ.ตร. มีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขได้แก่ การที่ ศจพ.จ.ตร. ไม่มีงบประมาณสนับสนุนงบในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือครัวเรือนยากจนมีระเบียบๆ ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการช่วยเหลือ เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการของ ศจพ.จ.ตร. รวมถึงกระทรวงต้นสังกัดไม่ได้สั่งการด้วยความชัดเจนให้หัวหน้าส่วนราชการสนับสนุนการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. และไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดใด ๆ ไว้ ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดยการผลักดันในระดับนโยบาย โดยให้การ

ดำเนินการจัดความยากจนเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับภูมิภาคของแต่ละกระทรวง สำหรับจุดอ่อนกรณีที่มีการจัดความยากจนมีห้วงระยะเวลาจำกัดและรีบเร่ง จึงทำให้บางครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือเพียงในเบื้องต้น ต้องติดตามให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องต่อไปเพื่อความยั่งยืน ควรให้การจัดความยากจนเป็นโครงการต่อเนื่องที่บรรจุเป็นแผนงานระยะยาวของแต่ละกระทรวง และปรับปรุงตัวชี้วัดในมิติต่าง ๆ ให้ตรงกับการให้ความช่วยเหลือ เช่น เปลี่ยนแปลงผู้ที่เจ็บป่วยต่าง ๆ (เบาหวาน ความดัน ตัดเต้านม เป็นต้น) ให้อยู่ในมิติด้านสุขภาพ จากเดิมที่อยู่ในมิติด้านอื่น ๆ

ศพจ.จ.ตร. มีโอกาสที่ดีจากได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ เนื่องจากเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญ นอกจากนี้ ศพจ.จ.ตร. ยังได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน และสามารถสร้างพันธมิตรด้วยการจับมือกับภาคีเครือข่ายในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดความยากจนของ ศพจ.จ.ตร. ผู้บริหารองค์กร คือ ศพจ.จ.ตร. ควรผลักดันการดำเนินงานของ ศพจ.จ.ตร. ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยการพัฒนาตามโอกาสที่มีด้วยการแสวงหาความร่วมมือโดยสร้างพันธมิตร โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐ เอกชน เช่น องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) หรือภาคธุรกิจสังคม จะช่วยเสริมสร้างทรัพยากรและความเข้มแข็งของ ศพจ.จ.ตร. ที่จะทำให้สามารถบูรณาการการแก้ไขความยากจนได้ครอบคลุมทุกมิติอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันซึ่งจะส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาการสื่อสารระหว่างหน่วยงานโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และภาคีเครือข่ายได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น

สำหรับอุปสรรคในการดำเนินงานของ ศพจ.จ.ตร. ได้แก่ ระบบการใช้งาน TPMAP ที่มีขั้นตอนในการใช้งานที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของทีมพี่เลี้ยงหรือทีมปฏิบัติการฯ ซึ่งสามารถจัดปัญหาดังกล่าวได้ดีด้วยการพัฒนาระบบ TPMAP ให้มีลักษณะเป็นมิตรกับผู้ใช้ ใช้งานง่ายและสะดวก (User-Friendly) โดยพัฒนาระบบจากประสบการณ์ของผู้ใช้งาน คือ ทีมพี่เลี้ยงหรือทีมปฏิบัติการฯ ทำให้ระบบมีความเรียบง่ายและใช้งานง่ายยิ่งขึ้น ปรับปรุงแบบฟอร์มให้ง่ายและสะดวกต่อการบันทึก และจัดอบรมการใช้งานระบบเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานใช้ระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ อุปสรรคต่อมาในการดำเนินงานของ ศพจ.จ.ตร. ได้แก่ ข้อจำกัดด้านกฎหมาย กรณีนี้เพื่อขับเคลื่อนการจัดความยากจน ต้องเป็นไปในรูปแบบที่เหมาะสมและปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล โดย ศพจ.จ.ตร. ควรทำการศึกษาและเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล และปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานสามารถรับรู้และปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและเหมาะสม และพัฒนานโยบายและมาตรการความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจรวมถึงการใช้เทคโนโลยีความปลอดภัยที่ทันสมัยเพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลจากบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตและปกป้องข้อมูลให้เป็นส่วนตัว

๒. โครงสร้าง (Structure) โครงสร้างองค์กร เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน และกลุ่มคนภายในองค์กร ส่วนใหญ่เกิดจากวัตถุประสงค์ในการควบคุม (Control) โดยการถูกควบคุมนั้นมาจากลักษณะของงาน ที่ได้ออกแบบไว้ภายในโครงสร้างองค์กร โครงสร้างของ ศพจ.จ.ตร. มีลักษณะองค์กรแบบลำดับชั้น (Hierarchical Structure) เรียงลำดับการบังคับบัญชา

จากบนลงล่าง ซึ่งเป็นโครงสร้างองค์กรที่พบบ่อยที่สุด มีข้อดีคือ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบได้ชัดเจน ระบุได้ว่าแต่ละคนต้องรายงานต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคนไหน หรือ โครงการใดต้องประสานงานกับใคร สร้างความสนิทสนมระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในสายงานเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะองค์กรแบบลำดับชั้น ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เช่น การใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ได้ยาก เจ้าหน้าที่ระดับล่างอาจรู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรได้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของ ศจพ.จ.ตร. ควรปรับปรุงโครงสร้าง ศจพ.จ.ตร. โดยนำลักษณะโครงสร้างองค์กรแนวนอนหรือแบน (Horizontal/Flat Structure) มาผสมผสานกับรูปแบบองค์กรเดิม ให้มีลักษณะแบบผสมผสาน ซึ่งจะเป็นการผสมผสานการทำงานแบบไม่มีลำดับชั้นที่เน้นอิสระทางความคิดซึ่งจะนำไปสู่นวัตกรรมโดยฝังตัวอยู่ในองค์กรแบบโครงสร้างปกติที่มีแกนหลักคอยกำกับดูแลการสร้างผลงานตามตัวชี้วัดขององค์กร ซึ่งเหมาะสำหรับ ศจพ.จ.ตร. ที่มีลักษณะองค์กรแบบลำดับชั้นอยู่แล้ว แต่อยากส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในการขจัดความยากจน หรือทำโครงการพิเศษเฉพาะสำหรับครัวเรือนที่มีความต้องการเฉพาะขึ้น ที่เน้นการแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ที่ต้องการความรวดเร็วและเป็นอิสระจากการบริหารงานโดยปกติ โดยอาจจะทำโครงการพิเศษแบบชั่วคราวหรือถาวรก็ได้

๓. ระบบ (System) ระบบการทำงานของ ศจพ.จ.ตร. เป็นระบบการทำงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมาย มีระบบระเบียบ มีขั้นตอนที่เหมาะสม มีการประเมินผล รวมถึงมีการแก้ไขจุดบกพร่องได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งทำให้ ศจพ.จ.ตร. พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. แบบ (Style) ควรส่งเสริมให้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินของ ศจพ.ในแต่ละระดับ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องเพื่อให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับในการแก้ไขปัญหาการขจัดความยากจน พื้นฐานแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารระดับสูงใน ศจพ. แบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงสามารถแก้ไขปัญหาได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕. บุคลากร (Staff) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ ศจพ.จ.ตร. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ในพื้นที่ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนและร่วมวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน และสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ วรเดช จันทรศร ที่กล่าวสรุปว่า ขั้นตอนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ แบ่งย่อยออกเป็น ๓ ขั้นตอนหลัก ขั้นตอนแรก ได้แก่ ขั้นตอนการระดมพลัง เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องดำเนินการในสองกิจกรรม คือ การพิจารณารับนโยบายและการแสวงหาความสนับสนุนในนโยบายจากท้องถิ่น ขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นตอนการปฏิบัติซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้รับการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง ขั้นตอนที่สามได้แก่ การสร้างความเป็นปึกแผ่น หรือความต่อเนื่องครอบคลุมถึงการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้นโยบายนั้นถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ ขั้นตอนนี้เป็นการทำงานนโยบายนั้นได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๖. ความสามารถ (Skill) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการส่งเสริมการพัฒนา Soft Skills หรือ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและสมรรถนะที่ไม่ใช่ความรู้หรือทักษะทาง

เทคนิคเฉพาะทาง เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา ความสามารถในด้าน การเจรจาต่อรอง การจัดการเวลา และการเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำที่มีความเข้าใจและใส่ใจกับ ความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น ซึ่งมีความสำคัญสูงในการดำเนินงานจัดความยากจน เพราะ ความสามารถในด้านนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีในที่ทำงาน

๗. ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร (Shared value) ปรับแนวคิดและทัศนคติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดการเห็นภาพและทิศทาง การทำงานร่วม (shared vision) มีเป้าหมายร่วม (shared goals) เป็นทั้งเป้าหมายปลายทาง ระหว่าง ทาง โดยเฉพาะเป้าหมายสำคัญคือ การขจัดความยากจนในจังหวัดตราด การมองเห็นคุณค่าร่วม (shared values) ซึ่งจะมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตัวเจ้าหน้าที่และการขจัดความยากจน เชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนักรู้ จนเกิดเป็น “คุณค่าร่วม” ซึ่งเป็นอิทธิพล สำคัญที่จะทำให้เกิดพลังในการทำงานจัดความยากจนร่วมกัน

สรุป

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ. โดยใช้ SOAR Analysis และ ศจพ.จ.ตร. โดยใช้ SOAR Analysis พบว่า ทั้ง ๒ มีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ การมีจุดแข็ง ได้แก่ การได้รับการ สนับสนุนอย่างเต็มที่ และการมีการขับเคลื่อนโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีความรู้และทักษะในการจัด ความยากจน และมีโอกาส จากการสร้างพันธมิตร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อดึงดูดทรัพยากรมา ช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ทำให้แก้ไขปัญหาความยากจน ได้ตรงจุด และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโครงการและส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งคู่มีความคาดหวัง ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดความยากจนในมิติต่าง ๆ อย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลให้มี ผลลัพธ์ ของการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรมเห็นได้จาก จำนวนครัวเรือนเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือในภาพรวม

สำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ศจพ.จ.ตร. ทำได้โดยการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ แบบ บุคลากร ความสามารถ ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร และพัฒนาแต่ละปัจจัยเพื่อทำให้ ศจพ.จ.ตร. สามารถแก้ไขปัญหาความ ยากจนได้อย่างยั่งยืน

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอเนื้อหาของงานวิจัยในบทที่ ๕ นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น ๒ ส่วนหลักได้แก่ สรุป และข้อเสนอแนะ ซึ่งครอบคลุมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยแต่ละส่วนมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

สรุป

ปัญหาความยากจน เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยเป็นหนึ่งในเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งถ่ายทอดไปยังแผนระดับรองลงมาได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ทั้งยังเป็นนโยบายสำคัญรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในส่วนของประเด็นนโยบายเร่งด่วนที่ ๑ การแก้ไขปัญหาการดำรงชีวิตของประชาชน นโยบายเร่งด่วนที่ ๒ การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นโยบายเร่งด่วนที่ ๗ การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก และนโยบายที่ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัยอีกด้วย

เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย เป็นนโยบายที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างมากดังนั้น จึงได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ในการขับเคลื่อนประเทศสู่วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ และมีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People and Analytics Platform : TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการ ในส่วนของจังหวัดตราด ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) เป็นกลไก และให้ความสำคัญในการจัด

ความยากจนตามนโยบายของรัฐบาล และได้ประกาศเป็นวาระของจังหวัดตราดเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ รวมถึงระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประกาศเป็นวาระในทุกระดับ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการขจัดความยากจนของรัฐบาลจากดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. เพื่อประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการขจัดความยากจนของรัฐบาลที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด และวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาล โดยมีขอบเขตของการวิจัย คือ การดำเนินการของ ศจพ.จ.ตร. สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัยนั้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการหาข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์เพื่อนำไปสู่การอภิปราย สรุปผล โดยมีข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อประกอบความชัดเจนของเนื้อหา จาก ๒ แหล่งข้อมูล ซึ่งได้แก่ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากตัวผู้วิจัยเองที่ได้มีโอกาสเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสารหนังสือทางราชการ เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความมติคณะรัฐมนตรี การรายงานผลการทำงาน

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิด ทฤษฎีทางวิชาการ ตลอดจนผลของการศึกษาวิจัยของผู้ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกรณีศึกษาซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ ศจพ. หลัก และ ศจพ.จ.ตร. โดยใช้แนวคิด SOAR และ แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษสามารถสรุปได้ว่า ศจพ. และ ศจพ.จ.ตร. มีจุดแข็ง (Strengths) ร่วมกัน คือ การได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และการขับเคลื่อนโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สามารถสร้างพันธมิตร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อดึงดูดทรัพยากรมาช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ทำให้แก้ไขปัญหาความยากจนได้ตรงจุด

โอกาส (Opportunities) ของ ศจพ. และ ศจพ.จ.ตร. คือ การสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่ายและองค์กรและผู้สนับสนุนที่มีความสนใจในการช่วยเหลือคนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ความยากจนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงาน และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโครงการและส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ ศจพ.จ.ตร. มีความได้เปรียบในแง่ของการทำงานร่วมกับท้องถิ่น

ความคาดหวัง (Aspirations) ของ ศจพ. และ ศจพ.จ.ตร. คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดความยากจนในมิติต่าง ๆ ครอบคลุมคนทุกเพศทุกวัย โดยมุ่งหวังให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

ผลลัพธ์ (Results) ของการดำเนินงานของ ศจพ. และ ศจพ.จ.ตร. คือการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ (๑) มิติด้านสุขภาพ (๒) มิติด้านความเป็นอยู่ (๓) มิติด้านการศึกษา (๔) มิติด้านรายได้ (๕) มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ และ (๖) มิติอื่น ๆ โดยการดำเนินงานของ

คจพ. โดยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานตามภารกิจของแต่ละหน่วย กับภาคีในการช่วยเหลือ ครัวเรือนเป้าหมายให้อยู่รอดอย่างพอเพียงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเสนอแนะของการดำเนินแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ นโยบายขจัดความยากจนของรัฐบาลนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น ๓ ส่วนหลัก ซึ่งได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยมีเนื้อหาในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ เพื่อให้การขจัดความยากจนภายใต้การดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. ให้ครัวเรือนเป้าหมายมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมั่นคงยั่งยืน รัฐบาลควรสนับสนุนการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. อย่างต่อเนื่องครบทุกมิติ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การทำให้การขจัดความยากจนเป็นโครงการต่อเนื่องในระยะยาว และหนึ่งในตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับภูมิภาคในระดับกระทรวง

๑.๒ กระทรวงมหาดไทยควรจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบเก็บข้อมูล และศูนย์บริหารจัดการข้อมูลเพื่อจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินการตามนโยบาย ขจัดความยากจนของรัฐบาลของ ศจพ.จ. ทุกจังหวัดในเชิงลึก รวมทั้งจัดให้มีการถอดบทเรียน การประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

๒.๑ เพื่อการขจัดความยากจนในแต่ละมิติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการปรับปรุง ตัวชี้วัดในแต่ละมิติ ให้ตรงกับการให้ความช่วยเหลือ เช่น การปรับเปลี่ยน ผู้ที่เจ็บป่วย (เบาหวาน , ความดัน, ผู้ป่วยติดเตียง) ให้อยู่ในมิติสุขภาพ จากเดิมที่อยู่ในมิติอื่น ๆ เป็นต้น และควรปรับเปลี่ยน การวัดความยากจนจากรายครัวเรือนเป็นรายบุคคลเพื่อให้แก้ไขความยากจนได้ตรงเป้ายิ่งขึ้น

๒.๒ การพัฒนาระบบ TPMAP ให้ใช้งานง่ายยิ่งขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้ระบบ TPMAP มีความชัดเจนแม่นยำตรงไม่ซ้ำซ้อน เป็นระบบข้อมูลมาตรฐานกลาง เพื่อบูรณาการข้อมูลครัวเรือนยากจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลในระบบ ในการดำเนินการขจัดความยากจนได้ตรงเป้า

๒.๓ การพัฒนาโครงสร้าง ศจพ.จ.ตร. ให้มีอิสระทางความคิดมากขึ้น แต่ ยังมีแกนหลักตามระบบบังคับบัญชา เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ และความคล่องตัวในการดำเนินงาน

๒.๔ การพัฒนาบุคลากร คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้วยการพัฒนาทักษะ และ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน เพื่อถอดบทเรียนในการบริหารการขจัดความยากจน ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทาง/คู่มือในการขจัดความยากจนต่อไป

๒.๕ การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การขจัดความยากจนเป็นไป อย่างยั่งยืน

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ ภาครัฐบาลควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ (comparative study) ระหว่าง Model การแก้จนแต่ละจังหวัด เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายขจัดความยากจน และมีการถอดบทเรียนว่ารูปแบบใดเหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดใด เพื่อมากำหนดมาตรฐานแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในห้วงระยะเวลาต่อไป

๓.๒ ภาครัฐควรมีการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายหรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันของต่างประเทศ เพื่อสกัดเอาหลักการที่ดี ข้อดี ข้อดีออกมาเป็นต้นแบบสำหรับประเทศไทยนำมาขยายผลการประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๘๐). พิมพ์ครั้งที่ ๒. ม.ป.ม. :ม.ป.ท., ๒๕๖๒.

พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, สำนักงาน. ๓ ทศวรรษ สวทช. ก้าวการขับเคลื่อนประเทศ ด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี:ดิจิทัล. ปทุมธานี : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, ๒๕๖๔.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

โฆษกสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนัก. "๑๒ นโยบายเร่งด่วนมุ่งบรรเทาปัญหาให้ประชาชน", วารสารไทยคู่ฟ้า. กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๒. หน้า ๒๐ - ๓๑.

สัมภาษณ์

พงษ์พัชต์ สีนราย, นายอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด. สัมภาษณ์. พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ไพรัช สร้อยแสง, ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง รักษาราชการแทนนายอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด. สัมภาษณ์. พฤษภาคม ๒๕๖๖.

วิจิตร พาพลงาม, นายอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. สัมภาษณ์. พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สนิฎก ชำปฏี, จ่าจังหวัดตราด ที่ทำการปกครองจังหวัดตราด. สัมภาษณ์. พฤษภาคม ๒๕๖๖.

สาริตา สุดใจ, ผู้อำนวยการกลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตราด. สัมภาษณ์. พฤษภาคม ๒๕๖๖.

อริยศ เอนก, พัฒนาการจังหวัดตราด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตราด. สัมภาษณ์. พฤษภาคม ๒๕๖๑.

บรรยาย, ปาฐกถา

ประยุทธ์ จันทร์โอชา, นายกรัฐมนตรี. แถลงนโยบาย "คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี". ณ รัฐสภา, ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒.

กฎหมาย

"ประกาศคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ", ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๕๗ ง, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓, หน้า ๓๒ - ๓๖.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. "คำสั่งที่ ๒/๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อชจพ.)" ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๔.

คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. "คำสั่งที่ ๓/๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (อตจพ.)" ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๔.

คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. "คำสั่งที่ ๔/๒๕๖๔ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัดและระดับต่างๆ (เพิ่มเติม)" ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๔.

คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. "รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕". ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. "รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔". ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔.

คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. "รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔". ๒ กันยายน ๒๕๖๔.

دنۇشا پىشىننىڭ. "Mission to Transform: ๑๓ หมุดหมาย พลิกโฉมประเทศไทย". เอกสารประกอบการบรรยาย ณ ที่ประชุมประจำปี ๒๕๖๔ ของ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการประชุม. ๒๒ กันยายน ๒๕๖๔.

สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. "ขอส่งข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเร่งดำเนินการของศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด". หนังสือราชการ. ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

สรยา ยศยิ่งยง. "ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) People Map and Analytics Platform : TPMAP). เอกสารประกอบการบรรยาย ณ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓.

ภาษาต่างประเทศ

United Nations General Assembly. "Resolution adopted by the General Assembly 70/1". (New York: United Nations Headquarters. 2015).

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายณรงค์ เทพเสนา
วัน เดือน ปีเกิด	๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๐
การศึกษา	มัธยมศึกษา โรงเรียนชลราษฎรอำรุง จ.ชลบุรี รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประวัติการทำงานโดยย่อ	บุคลากร ๓ กองงานคณะกรรมการตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ปลัดอำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เลขานุการรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย ฝ่ายบรรจุและแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง ผู้ช่วยเจ้าจังหวัดชลบุรี หัวหน้ากลุ่มอาวุธรป็นและวัตถุระเบิด สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมการปกครอง (กพร.ปค.) หัวหน้ากลุ่มงานช่วยอำนวยการ สำนักงานเลขาธิการกรม กรมการปกครอง นายอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี นายอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี นายอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ปลัดจังหวัดตราด
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายจัดความยากจนของรัฐบาล
ผู้วิจัย นายณรงค์ เทพเสนา หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๕
ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความยากจน เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และเป็นหนึ่งในเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งถ่ายทอดไปยังแผนระดับรองลงมาได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ ทั้งยังเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อีกด้วย

เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย เป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) เพื่อเป็นกลไกเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ในการขับเคลื่อนประเทศสู่วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ และมีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับจังหวัด (ศจพ.จ.) และระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) เป็นข้อมูลหลักในการดำเนินการ ในส่วนของจังหวัดตราด ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดความยากจนโดยมีศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) เป็นกลไก และให้ความสำคัญในการจัดความยากจนตามนโยบายของรัฐบาล และได้ประกาศเป็นวาระของจังหวัดตราดเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ รวมถึงระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประกาศเป็นวาระในทุกระดับ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดความยากจนในจังหวัดตราดตาม Model “คนตราดอยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคในการจัดความยากจนของรัฐบาลในการดำเนินงานที่ผ่านมา

๒. เพื่อประเมินผลการดำเนินการตามแนวทางการจัดความยากจนของรัฐบาล ที่ดำเนินการโดยจังหวัดตราด และวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายจัดความยากจนของรัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา

เน้นการวิจัยด้านแนวทางการจัดความยากจนของรัฐบาล โดยเน้นไปที่การดำเนินงานของ ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) จังหวัดตราด โดยศึกษาวิเคราะห์ การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค การประเมินผล และเสนอแนะแนวทางที่ทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดตราดประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ ขอบเขตมิได้รวมไปถึงการศึกษา วิเคราะห์ การดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค การประเมินผล และเสนอแนะแนวทางการจัดความยากจนของจังหวัดอื่น ๆ หรือในระดับประเทศ

๒. ขอบเขตการวิจัยด้านประชากรและพื้นที่

การศึกษาวิจัยนี้ทำการศึกษาภายในขอบเขตพื้นที่จังหวัดตราด

๓. ขอบเขตการวิจัยด้านเวลา

เริ่มศึกษาวิจัยตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ถึง ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการด้วยระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการ สัมภาษณ์เชิงลึก ผสมกับข้อมูลทุติยภูมิจากการ ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือทางราชการ เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความมติคณะรัฐมนตรี การรายงานผลการทำงาน แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมกับนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการศึกษาใน รูปแบบการพรรณนา อธิบายเชื่อมโยงกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิง นโยบายและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพนโยบายจัดความยากจนของรัฐบาล

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ ศจพ. SOAR Analysis พบว่า จุดแข็ง (Strengths) ของ ศจพ. คือ การที่รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดความยากจน ในทุกมิติ องค์กรมีทรัพยากรบุคคลมีความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน มีการบูรณาการทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้แก้ไขปัญหาความยากจนได้ตรงเป้า

โอกาส (Opportunities) ของ ศจพ. คือ การสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงาน และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาโครงการและส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความคาดหวัง (Aspirations) ของ ศจพ. คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ครอบคลุมคนทุกเพศทุกวัย อย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์ (Results) ของการดำเนินงานของ ศจพ. ในภาพรวมทั้ง ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย "อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน" พบว่า ศจพ. ในระดับต่างๆ ทีมปฏิบัติการ ทีมพี่เลี้ยง หน่วยงานที่มีภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ได้ร่วมบูรณาการให้ความช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๖๕๓,๕๒๔ ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐ ตามเป้าหมายครัวเรือนในระบบ TPMAP

และเมื่อวิเคราะห์การดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. จากข้อมูลที่คุณศึกษาได้ใช้วิธีสัมภาษณ์ คณะกรรมการ ศจพ.ระดับต่าง ๆ ของจังหวัดตราดในเชิงลึก และข้อมูลจากตัวผู้วิจัยเองที่ได้มีโอกาสเป็น คณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดตราด (ศจพ.จ.ตร.) โดยใช้ SOAR Analysis พบว่า จุดแข็ง (Strengths) ของ ศจพ.ตร. การมีเป้าหมายที่ชัดเจนจากข้อมูลที่มีในระบบ TPMAP ทำให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเป้า มีการวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานชัดเจนและมอบหมายภารกิจชัดเจน และมี Road Map มีช่วงเวลาการดำเนินงานชัดเจน มีกลไกการขับเคลื่อนครอบคลุมทุกระดับส่งผลให้การบูรณาการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนเป้าหมายจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรวดเร็ว อีกทั้งจังหวัดตราดยังมีผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนและมีศักยภาพ จึงทำให้การขับเคลื่อนนโยบายในระดับอำเภอ นอกจากนี้ ศจพ.ตร. ยังมี “พ่อเลี้ยง-แม่เลี้ยง” ที่ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โอกาส (Opportunities) ของ ศจพ.จ.ตร. คือการสร้างพันธมิตรในการจัดความยากจนในระดับท้องถิ่น เพื่อดึงดูดทรัพยากร และการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ซึ่งจังหวัดตราด มีภาคเอกชนที่มีศักยภาพสูงและยินดีให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร.

ความคาดหวัง (Aspirations) ของ ศจพ.จ.ตร. คือ การแก้ไขปัญหาความยากจนของคนตราดในทุกมิติอย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์ (Results) ของการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. จังหวัดตราด เป็น ๑ ใน ๕ จังหวัด ที่ได้นำเสนอผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ในฐานะที่มีผลการขับเคลื่อนการจัดความยากจนเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยมีผลการดำเนินงานการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนยากจนครบทุกครัวเรือน ๑๐๐% ตามข้อมูลในระบบ TPMAP Logbook

เมื่อนำแนวคิดปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรดังกล่าวมา

ประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ ศจพ.จ.ตร. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขจัดความยากจนสามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. กลยุทธ์ (Strategy) โดยพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของ ศจพ.จ.ตร. พบว่า ศจพ.จ.ตร. มีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขโดยการผลักดันในระดับนโยบายให้การดำเนินการขจัดความยากจนเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับภูมิภาคของแต่ละกระทรวง และให้การขจัดความยากจนเป็นโครงการต่อเนื่องที่บรรจุเป็นแผนงานระยะยาวของแต่ละกระทรวง และพัฒนาจากโอกาสที่ดีจากได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐ และภาคเอกชน ด้วยการจับมือกับภาคีเครือข่ายในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขจัดความยากจนของ ศจพ.จ.ตร. ซึ่งจะทำให้สามารถบูรณาการการแก้ไขความยากจนได้ครอบคลุมทุกมิติอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และลดอุปสรรคในการดำเนินงานด้วยการพัฒนาระบบ TPMAP ให้ทำงานง่ายและสะดวก โดยพัฒนาระบบจากประสบการณ์ของผู้ใช้งาน

๒. โครงสร้าง (Structure) ปรับโครงสร้าง ศจพ.จ.ตร. โดยนำลักษณะโครงสร้างองค์กรแนวนอนหรือแบน (Flat Structure) มาผสมผสานกับรูปแบบองค์กรเดิมที่มี มีลักษณะองค์กรแบบลำดับชั้น (Hierarchical Structure) ให้มีลักษณะแบบผสมผสาน เป็นองค์กรที่เน้นอิสระทางความคิด ซึ่งจะนำไปสู่นวัตกรรม โดยฝังตัวอยู่ในองค์กรแบบโครงสร้างปกติที่มีแกนหลักคอยกำกับดูแลการสร้างผลงานตามตัวชี้วัดขององค์กร

๓. ระบบ (System) ระบบการทำงานของ ศจพ.จ.ตร. เป็นระบบการทำงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมาย มีระบบระเบียบ มีขั้นตอนที่เหมาะสม มีการประเมินผล รวมถึงมีการแก้ไขจุดบกพร่องได้อย่างทันท่วงที ซึ่งทำให้ ศจพ.จ.ตร. พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. แบบ (Style) ควรส่งเสริมให้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินของ ศจพ.จ.ตร. เพื่อให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับในการแก้ไขปัญหาการขจัดความ

๕. บุคลากร (Staff) เพื่อเพิ่ม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ในพื้นที่ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนและร่วมวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน และสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง

๖. ความสามารถ (Skill) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและสมรรถนะที่ไม่ใช่ความรู้หรือทักษะทางเทคนิคเฉพาะทาง เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา ความสามารถในการเจรจาต่อรอง การจัดการเวลา และการเป็นผู้นำที่มีความเป็นผู้นำที่มีความเข้าใจและใส่ใจกับความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น เพราะความสามารถในด้านนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีในที่ทำงาน

๗. ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร (Shared value) ปรับแนวคิดและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดการเห็นภาพและทิศทางการทำงานร่วม มีเป้าหมายร่วม การมองเห็นคุณค่าร่วม ซึ่งจะมีอิทธิพลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตัวเอง

เจ้าหน้าที่และการขจัดความยากจน จนเชื่อมโยงเป็นความหมายของงานที่เกิดจากการตระหนักรู้ ซึ่งเป็นอิทธิพลสำคัญที่จะทำให้เกิดพลังในการทำงานขจัดความยากจนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑.๑ เพื่อให้การขจัดความยากจนภายใต้การดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. ให้ครัวเรือนเป้าหมายมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมั่นคงยั่งยืน รัฐบาลควรสนับสนุนการดำเนินงานของ ศจพ.จ.ตร. อย่างต่อเนื่องครบทุกมิติ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การทำให้การขจัดความยากจนเป็นโครงการต่อเนื่องในระยะยาว และหนึ่งในตัวชี้วัดของหน่วยงานระดับภูมิภาคในระดับกระทรวง

๑.๒ เพื่อการขจัดความยากจนในแต่ละมิติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการปรับปรุงตัวชี้วัดในแต่ละมิติ ให้ตรงกับการให้ความช่วยเหลือ เช่น การปรับเปลี่ยน ผู้ที่เจ็บป่วย (เบาหวาน, ความดัน, ผู้ป่วยติดเตียง) ให้อยู่ในมิติสุขภาพ จากเดิมที่อยู่ในมิติอื่น ๆ เป็นต้น และควรปรับเปลี่ยนการวัดความยากจนจากรายครัวเรือนเป็นรายบุคคลเพื่อให้แก้ไขความยากจนได้ตรงเป้ายิ่งขึ้น

๑.๓. การพัฒนาระบบ TP MAP ให้ใช้งานง่ายยิ่งขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้ระบบ TP MAP มีความชัดเจนแม่นยำตรงไม่ซ้ำซ้อน เป็นระบบข้อมูลมาตรฐานกลางเพื่อบูรณาการข้อมูลครัวเรือนยากจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลในระบบในการดำเนินการขจัดความยากจนได้ตรงเป้า

๑.๔ การพัฒนาโครงสร้าง ศจพ.จ.ตร. ให้มีอิสระทางความคิดมากขึ้นแต่ยังมีแกนหลักตามระบบบังคับบัญชา เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ และความคล่องตัวในการดำเนินงาน

๑.๕ การพัฒนาบุคลากร คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้วยการพัฒนาทักษะ และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน เพื่อถอดบทเรียนในการบริหารการขจัดความยากจนให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแนวทาง/คู่มือในการขจัดความยากจนต่อไป

๑.๖ การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การขจัดความยากจนเป็นอย่างยั่งยืน

๒. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

๒.๑ ภาครัฐควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ (comparative study) ระหว่าง Model การแก้จนแต่ละจังหวัด เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินนโยบายขจัดความยากจนและมีการถอดบทเรียนว่ารูปแบบใดเหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดใด เพื่อมากำหนดมาตรฐานแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในห้วงระยะเวลาต่อไป

๒.๒ ภาครัฐควรมีการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายหรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันของต่างประเทศ เพื่อสกัดเอาหลักการที่ดี ข้อดี ข้อด้อยมาเป็นต้นแบบสำหรับประเทศไทยนำมาขยายผลการประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมต่อไป